Proloog

Het is opmerkelijk om te zien dat hoezeer mensen ook geroutineerd zijn in de taken die hun beroep met zich meebrengen, er altijd ruimte is voor onzekerheid die op een verrassende manier een weg naar iemands gemoedstoestand weet te vinden.
Hetzelfde gold voor de directeur die op een dinsdagochtend zijn presentatie klaarzette voor de toehoorders die weldra in de geïmproviseerde zaal zouden plaatsnemen.
Hoewel het hem enige moeite had gekost de raad van bestuur voor zijn ideeën te scharen, was hij er zeker van dat dit de juiste manier was zijn plannen tot uitvoer te brengen.
Ja, hij vond wel dat hij tijdens zijn loopbaan als directeur zijn strepen had verdiend.
Toch vroeg hij zich af waarom de vragende ogen van de mensen die inmiddels in de zaal zaten hem zoveel deden.

Als het pilletje niet werkt dan probeer je het doosje.

Ik zou niet zozeer zeggen dat ik verbaasd was. Want hoewel nog niet uitgesproken, wist ik dat het alleen kwestie van tijd zou zijn totdat deze plannen tot uitvoer gebracht zouden worden.
Misschien voelde ik ongeloof vanwege het feit dat de kogel nu eindelijk door de kerk was. Er was nu een einde gekomen aan speculaties, geruchten en alles wat mensen maar kunnen verzinnen in tijden waarin weinig duidelijkheid is over de toekomstige gang van zaken.

Meer op de automatische piloot reed ik de Schaftlaan binnen en parkeerde mijn auto. Ik zag de auto van Susan al staan. Hoewel we dezelfde afstand hadden moeten afleggen van het centraal kantoor van de Overslag naar de Schaftlaan, slaagde Susan er altijd in om net iets eerder dan ik op de plek van bestemming te arriveren. Ik zat niet graag bij Susan in de auto: met haar motto "dat moet je ruim zien" is menig fietser van paniek de heg in gereden en waren voetballende kinderen in de woonwijk hun leven niet zeker geweest als haar grote Volvo stationcar op hen af kwam denderen.

Ik stond voor het huis toen ik vanuit het openstaande raam op de eerste verdieping werd getrakteerd op een aubade van Juli Andrews zelf die kennelijk ergens op een berg stond te zingen over liefde. Het was Ivo, de grootste Juli Andrews fan aller tijden die voor de tweede keer deze week de dvd van de Sound of Music had opgezet. En het was pas dinsdag.

De Schaftlaan is een straat zoals er zoveel in Nederland van bestaan. Gewoon, ergens in een woonwijk. Een kleine laan waarin voor de Tweede Wereldoorlog verschillende vrijstaande huizen waren gebouwd. In de jaren zeventig was de bouwstijl uit de mode geraakt. Naarmate de tijd was verstreken hadden deze vooroorlogse huizen weer veel aan populariteit gewonnen.
Met een te iets hoge hypotheek hadden jonge gezinnen deze huizen kunnen bemachtigen. Ze werden met behulp van twee rechterhanden en veel familieleden liefdevol opgeknapt.

Ook de Overslag, de woonzorginstelling waar ik werkzaam bij was, was eigenaar van een kleine villa in de Schaftlaan. Maar in tegenstelling tot het liefdevol opknappen had hier een fantasieloze opknapbeurt plaatsgevonden zodat de villa ruimte kon bieden aan een zestal bewoners.

Het was deze kleine afdeling van de Overslag die ruimte bood aan mensen waarvan het leven op zich op een onfortuinlijke manier aan hun had opgedrongen en als gevolg daarvan niet meer zelfstandig konden wonen. In dit geval hield het in dat de bewoners van de Schaftlaan allemaal herstellend alcoholist waren. Alle zes bewoners waren bij de Beatrixhoeve afgekickt totdat er geen spoortje alcohol meer in hun bloed was te vinden. Daarna waren ze allemaal fysiek en vooral neurologisch onderzocht en gediagnosticeerd als, in meer of mindere mate, Korsakov patiënt.

In hun loopbaan als alcoholist hadden ze veel verliezen geleden. Of zoals familieleden, die nog contact met hun wilden, zeiden: hun eigen glazen ingegooid (die tegen die tijd allemaal waren leeg gedronken). Veelal uitgerangeerd door alles en iedereen, niet in staat om zelfstandig te kunnen wonen, waren ze vrijwillig in de villa aan de Schaftlaan komen wonen, hoewel de mate van vrijwilligheid kon variëren. De verzorgingsstaat is een prachtig iets maar het wonen met zes verschillende mensen waar je niet voor hebt gekozen is in praktijk toch wat minder prachtig.

Toch blijven mensen mensen en heeft een ieder behoefte aan een vriendelijk woord, een gebaar of een gewoon een teken waaruit blijkt dat ondanks alles, ondanks alle fouten die je in het verleden hebt begaan, nog altijd een persoon bent waar geen kwaad bloed in steekt.

De villa was zijwaarts gebouwd met doorlopend het pannendak terwijl aan de rechterkant een frontaanzicht was. Aan de frontzijde van de villa was de voordeur.

Links van de voordeur was een erker met glas-in-lood accenten in de ramen. Daarboven twee ramen die aan twee verschillende bewonerskamers behoorde. Boven de voordeur was ook een raam die wederom een bewonerskamer aanduidde. Door de dakkapellen in het

dak was duidelijk te zien dat de woonzorginstelling moeite had gedaan om nog twee extra bewoners te kunnen herbergen.
Links, op de begane grond, was er aan de achterkant van een kleine uitbouw gemaakt die ook als bewonerskamer diende. Alle bewonerskamers waren zogeheten “zit-slaapkamers” zodat de bewoners sanitair moesten delen en gezamenlijk huishouden onderhielden.
In totaal bood de villa onderdak aan zes bewoners, vier vrouwen en twee mannen. Dit was zonder opzet gedaan. De tweeënzeventigjarige Ivo was een bejaarde homoseksueel van een fors kaliber waardoor Achilles eigenlijk de enige man in huis was. Ivo noch Achilles kon het weinig schelen.
Te midden van alle kamers was een kantoor voor de woonbegeleiders ingericht. De grootste schat van de villa lag aan de achterkant van het huis: de grote achtertuin. De Amsterdamse Netty, van middelbare leeftijd waar zij geen enkele waarde aan hechtte, had moeite met bukken wanneer ze een van haar minirokjes droeg. Zij had het op zich genomen om deze tuin te onderhouden. Toen ze eenmaal door had dat de tuinmannen ingehuurd waren door de Overslag had ze hen, nadat ze koffie had aangeboden, aan het werk gezet.
Om er zeker van te zijn dat de tuinmannen niet de kantjes eraf zouden lopen, was ze pontificaal in het midden van de tuin op een stoel gaan zitten en daar niet meer uitgekomen.
Met een pakje sigaretten in de aanslag had ze de werkzaamheden nauwlettend in de gaten gehouden en waar nodig aanwijzingen gegeven.
Het was Ivo geweest die met dubbele motieven de tuinmannen – die vanwege het warme voorjaarszonnetje en de inspannende werkzaamheden hun shirt hadden uitgetrokken – had voorzien van frisdrank.

Het was nu eind mei en al haar geïnvesteerde moeite had zich uitbetaald. De volwassen bomen waren keurig gesnoeid, het gazon mosvrij en de bloemen deden schijnbaar extra hun best om te bloeien. Toegegeven, dit had Netty mooi gedaan.

Ik deed de gangdeur open en kwam de huiskamer binnen. Daar zat Susan aan de keukentafel samen met Nienke.

'Wil je koffie,' zei Nienke met tranen in haar ogen.

Nienke, een vrouw van midden vijftig, was een zeer angstig type die in het verleden had geprobeerd om haar angsten met behulp van alcohol het hoofd te bieden. In het werkveld ook wel zelfmedicatie genoemd. De alcohol had het doel gemist en in plaats daarvan haar ongeremd gemaakt waardoor ze in het café voor ieder heerschap een gemakkelijke prooi was geweest. Men kon wel concluderen dat deze zelfmedicatie haar niet had gebracht waar ze op had gehoopt. Daarnaast had ze een verslaving op de koop toe gekregen. Ondanks haar bangheid en benauwdheid voor alles wat onbekend was, bleek Nienke een vechter te zijn. Haar afhankelijkheid van alcohol was verleden tijd. Hoewel haar angsten nog steeds onderdeel van haar leven waren, had ze met behulp van begeleiding een productieve manier gevonden om hier mee om te gaan. Dat kon niet wegnemen dat ze snel uit het lood werd geslagen, waarbij een huilbui een vast onderdeel van het ritueel was.

Ik knikte met stralende ogen. Ik was wel toe aan koffie.

'Heerlijk,' zei ik.

'God zal me zegenen,' zei Susan opeens vanuit het niets.

'Dat zal hij zeker,' antwoordde Maartje die met haar rug naar Susan toe de rapportage aan het lezen was. Zelf probeerde ik de onbegrijpelijke taal van een indicatieaanvraag te ontcijferen en had ook niet op of om gekeken totdat ik het schurende geluid van het schanier van het raam hoorde en er een rookwalm mijn neusgaten binnen drong. In haar mond had Susan drie sigaretten die ze tegelijk had aangestoken. Alsof het snoepjes waren gaf zij elk van ons een brandende sigaret.

'Je bent je ervan bewust dat we niet mogen roken op het kantoor?' vroeg Maartje stoïcijns terwijl ze een diepe hijs van haar sigaret nam.

'Er mag zoveel niet,' antwoordde Susan op dezelfde manier.

‘Als men mag besluiten dat een huis zoals dit zomaar gesloten mag worden mag ik besluiten dat we op ons kantoor roken.’ Geïrriteerd blies ze een rookwalm uit en staarde uit het raam. Bij wijze van bemoediging legde Maartje haar hand op Susan haar schouder maar zei niets. De uitspraak van Susan was retorisch bedoeld. Desalniettemin had ze de stille boodschap van Maartje begrepen.

‘Ja,’ zuchtte ik. ‘Het is mooi kut.’

‘Dat heb je goed gezegd. Niets op af te dingen,’ zei Susan. Terwijl ze me aankeek zag ik dat haar ogen nat waren van de tranen waarvan ze niet wilde dat die er waren. Ik lachte schaapachtig naar haar. Niemand beter dan Maartje en ik wisten dat deze situatie Susan aan het hart ging. Dit klopte niet met de logica zoals die in Susan haar beleving zou moeten zijn. Dit was geen beslissing op directieniveau maar een streek vanuit de laagste regionen.

Susan was, bedoeld of onbedoeld, de moeder-overste van het geheel. Het is niet duidelijk te zeggen hoe dit zo kwam. Feit is dat het zo was. Misschien was het haar leeftijd, nog een paar jaar en dan kon ze met pensioen. Of misschien juist omdat zij degene was die een appèl kon doen op de waarden en normen van weleer waarvan iedereen wist dat dit terecht was. Zij kon, net zoals een moeder, mensen terecht wijzen of juist vrij laten om hun eigen fouten te maken. Maar ze was altijd in de buurt om een bemoedigend woord te spreken.
Vanuit het overkoepelende team is weleens met vraagtekens naar haar professionele houding gekeken maar Susan kon nu eenmaal niet anders. In een huis zoals de Schaftlaan was er altijd een moeder nodig. Iemand die een broek niet weggooide omdat de gulp kapot was, maar ons allemaal met haar toverkunsten op de naaimachine liet zien dat er zonder moeite een nieuwe gulp in de broek gezet kon worden.

Niet alleen om de moeite die ze deed maar ook om het feit dat het geld uitspaarde om een nieuwe broek te kopen – vrijwel iedereen zat in de schuldsanering – zorgde ervoor dat de bewoners vonden dat Susan nimmer met pensioen mocht gaan. En daar hadden ze groot gelijk in.

Na de presentatie van de directeur van de Overslag hadden we alle drie begrepen dat de zaken drastisch zouden veranderen. Of we het er nu mee eens waren of niet. Dit besluit was genomen en hier moesten we het mee doen. We hadden ervoor gekozen om de bewoners nog niet in te lichten totdat bij ons het een en ander bezonken was.

'Vroeger of later moeten we het ze vertellen,' zei Maartje.

'Klopt,' zei ik.

'Hoe gaan we dit rechtbreien?' Vroeg Susan.

'We gaan niets rechtbreien,' zei ik. 'Want er valt niets recht te breien. We gaan het ze vertellen zoals het is. Het hele plan van A tot Z. Dat het huis gaat sluiten en dat zij gaan verhuizen.'

'En wij een ritje naar de uitkeringsinstantie in de wacht hebben gesleept,' voegde Maartje er aan toe.

‘Rot nou eens een end op,’ snauwde Netty naar Agnes.
Die op haar beurt iets binnensmonds mompelde dat het huis wel een gekkenhuis leek en dat ze hier geen seconde langer zou blijven.

‘Ja, het is toch zo? Ze zit bijna op schoot. Er is ruimte zat.’

‘Netty?’ vroeg ik.
Ze keek me aan.

‘Wil je je pitbull even aan de lijn leggen?’

‘Ik mag godverdomme ook niets zeggen.’ Giftig keek Netty beurtelings van mij naar Agnes en weer terug naar mij.

Daar zaten we: drie man, of laat ik zeggen: twee vrouwen en een man begeleiding en zes bewoners. Ivo zat tussen Roos en Achilles in, druk in de weer met zijn borduurwerkje. Aan de andere zijde zaten Nienke, Netty en Agnes. De laatste was volgens Netty te dicht bij haar komen zitten en om een conflict te voorkomen had ze met mij van plaats gewisseld.

‘Ik vind het niet erg hoor als jij dicht naast me komt zitten, had Netty schalks gezegd. ‘Hè Nienke? Een fijne jonge man in de bloei van zijn leven.’ Ze knipoogde naar Nienke. ‘Of wil je anders tussen ons in zitten? Lekker warm.’

Het was nooit echt duidelijk geworden of de snelle stemmingswisselingen van Netty nu te wijten waren aan haar charmante karakter of dat dit schade was van de alcohol die ze in het verleden veelvuldig had genuttigd. Zo, met z’n allen aan tafel met gevulde thermoskannen en een goedkope natte cake van de supermarkt leek het wel alsof we een verjaardag aan het vieren waren van een oudtante die nooit dood leek te gaan.

De plakjes cake gingen rond terwijl Susan duidelijk maakte dat ik graag het woord wilde hebben. Ik bedacht me in een luttele seconde dat deze aankondiging wel heel erg officieel was – de speech voor de oudtante – maar tegelijkertijd bedacht ik me ook dat hetgeen ik bespreekbaar zou maken precies dat was. Alle gesprekstechnieken die ik ooit tijdens de opleiding had geleerd stonden in de startblokken. Ik schraapte even mijn keel.

‘Afgelopen dinsdag zijn Maartje, Susan ik bij een vergadering geweest van de Overslag en daar hebben ze ons de plannen van de toekomst gepresenteerd. Plannen die ook met ons te maken hebben. Om gelijk maar duidelijk te zijn: het plan is dat over een jaar ons huis op de Schaftlaan opgeheven wordt.’ Redelijk onbewust liet ik een stilte vallen.
Het had me verbaasd dat deze duidelijke boodschap me het gevoel gaf de gepresenteerde plannen opeens echt waren. Geen van ons kon nu meer doen alsof ze er niet waren. Aan de andere kant gaf deze stilte de bewoners ook de ruimte om deze boodschap te kunnen ontvangen.

Ik keek Maartje aan die op haar beurt mij aan keek en leek te gebaren: dat heb je goed gedaan.
Ik hernam het woord, ‘Wat inhoudt dat we de komende maanden ons gaan richten op het vertrek. Van jullie zowel als van ons.’

‘Van jullie?’ Vroeg Roos.

‘Ja,’ zei Maartje, ‘als jullie er niet meer zijn dan hebben wij ook geen werk meer.’

‘Jullie worden wegbezuinigd?’ vroeg ze ter bevestiging.’

‘Weg getransformeerd, zoals de directeur het omschreef.’
Iedereen was weer even stil.

‘De boel wordt dus opgedoekt,’ zei Achilles.

‘Het belangrijkste is, waar jullie terecht zullen komen,’ zei Susan. ‘We gaan alles op alles zetten om samen met jullie een nieuwe plek te vinden waar jullie verder kunnen gaan.’

Ik hoorde dat iemand zijn snotterende neus ophaalde: Nienke. Tranen liepen over haar wangen, haar ademhaling was schokkerig en uit haar neus kwam een dikke draad snot. Ik schoof mijn servetje haar kant op. Zelfs Netty haalde extra zakdoekjes uit haar tas. Door haar verdriet heen lachte ze even naar ons.

‘Dank je,’ zei ze.

‘Laat er maar lekker uit hoor’ zei Netty bemoedigend. ‘Ze kennen wel zeggen dat wij gek zijn. Maar die mensen daar zijn gewoon ziek in het hoofd.’
Ik zag dat Achilles giftig een shaggie aan het rollen was.

‘Precies wat Susan zei,’ ging ik verder, ‘nemen we deze maanden de tijd om de beste plek voor jullie te vinden. Het feit dat de directie deze keuze heeft gemaakt wil niet zeggen dat dit het einde van de wereld is.’

‘Nou Pimmetje, het is misschien niet het einde van de wereld maar wel het einde van mijn wereld,’ zei Achilles. ‘Weet je hoeveel moeite ik heb moeten doen om mijn leven weer op de rit te krijgen? Eerst in die tering Beatrixhoeve en uiteindelijk hier te moeten komen omdat anderen hebben besloten dat ik niet meer zelfstandig kan wonen?’

‘Het is net zoals Maria en kapitein von Trapp, met al die arme kindertjes.’ klonk opeens tussendoor.
Een teken dat hij betrokken was bij het gesprek.

‘Ja Ivo, wat is er met de familie von Trapp?’ Zei ik.

‘Dat zij , toen de bezetters kwamen ook moesten vluchten.’
Midden in zijn relaas stopte Ivo met praten en keek ons betekenisvol aan.

‘Ja dat is ook erg Ivo,’ zei ik.

‘Ach meneer Daalder toch,’ zei Achilles zijn eigen grieven terzijde schuivend, ‘dan weet u deze situatie op waarde te schatten.’
Ivo knikte naar Achilles. En met deze zin kreeg Ivo erkenning voor het feit dat hij erkenning had gegeven aan de ernst van de situatie.

Het was nu een week geleden dat de presentatie was geweest. Het was korter dan een week geleden dat we met de bewoners met z'n allen om de tafel hadden gezet en hun de plannen van de Overslag hadden verteld. De sfeer in huis was er niet beter op geworden.
Agnes had nu nog meer reden om te benoemen dat de Schaftlaan een gekkenhuis was en dat zelfs de directie knettergek was. Temeer reden voor haar om nog voor de overplaatsing hier weg te gaan.
Nienke was vaker dan eens per dag snotterend in de keuken getroffen zodat het begeleidingsplan "omgaan met angsten" weer herzien moest worden. Netty zat giftig in de tuin te roken en had het plan geopperd om naar de daklozenopvang te gaan zodat ze weer kon drinken. Op hun beurt waren Achilles en Roos plannen aan het beramen om de directie voor het Europese Hof voor de Rechten van de Mens te slepen. Alleen Ivo leek zich niet veel van de commotie aan te trekken: zijn borduurwerk moest af.

Nu was het half juni en de zon scheen geruststellend.
Het was vandaag zo'n zeldzaam weertje waarbij de temperatuur lekker warm was maar niet zo overheersend dat het zweet van je rug liep. Om ervoor te zorgen dat we geen zomerse arrogantie zouden ontwikkelen hingen er een paar wolken in de verder hemelsblauwe lucht en woei er zo nu en dan een briesje om alles in perspectief te brengen.

Tijdens deze week had de molen van de transformatie niet stil gestaan. Met z'n drieën waren we ontboden bij de manager van het overkoepelende team en de zorgadviseur van de Overslag. Daar hadden we het tijdspad met de actiepunten gepresenteerd gekregen. Het was een twijfelachtige, nobele taak die we hadden gekregen om de herplaatsing van de bewoners in gang te zetten. Ik had het pakket aan papieren in mijn tas gedaan, was naar de Schaftlaan gereden omdat mijn dienst zou beginnen en had het er eerlijk gezegd daarna ook niet meer uitgehaald.

Terwijl ik de rapportage aan het lezen was, werd er zenuwachtig aan de deur geklopt.

Toen ik open deed stond een nerveuze Agnes aan de deur.
'Ja, ik zal je waarschijnlijk wel lastig vallen met minder belangrijkere dingen dan dat jij aan je hoofd hebt, zeker nu. Och Pim het is toch verschrikkelijk. Maar goed, dit kan ook niet wachten. Misschien moet ik ook gewoon maar weggaan hier. Ik word gek gek gek.'
Ik keek haar aan.
'Wat was je vraag Agnes?'
'Het eten. Kunnen we het gewoon niet een keer overslaan. Brood uit het vuistje.' Ze keek me verontrust aan.
'Het is jouw kookdag toch?' vroeg ik.
'Ja, daarom. Och Pim je bent al veel te druk. We kunnen het toch gewoon overslaan?'
'En dan niets eten?'
'Jawel: Brood, dat zei ik toch al?' zei Agnes nu wat geïrriteerd omdat ik kennelijk niet mee kon in de door haar ontwikkelende logica.
'Maar ik zou je toch helpen?'
'Jij bent toch te druk?'
'Zegt wie?'
Dat was het moment dat er andere radertjes in het hoofd van Agnes aan het werk werden gezet.
'Ik?'
'Precies. Ik ben hier niet alleen om koffie te drinken en om sigaretten te roken. Dit is mijn werk lieve Aag. Dus kom. Niet moeilijk doen.'
Ik liet de rapportage voor wat het was en liep met Agnes mee naar de keuken.
'We gaan wel buiten eten hoor,' zei ik tegen Agnes.
Ook hier moest ze even overschakelen daar ze zich had gefocust op het feit dat er altijd binnen wordt gegeten.
Ik wees naar buiten.
'Kijk, mooi weer: lekker buiten eten?'
'Je hebt helemaal gelijk' zei ze. Uiteindelijk kwam er toch iets van een lach op haar bedrukte gezicht. Agnes sjouwde alles naar buiten

terwijl ik de potten en pannen op het inductiefornuis argwanend in de gaten hield. Ik kon eigenlijk niet zo goed koken maar dat hoefde Agnes niet te weten.

Volgens Susan was ik met het kopen van de diepvriesdeelblokjes spinazie, echt van de patat-generatie. Desalniettemin was ik erg in mijn sas met het gemak dat dit met zich meebracht.

'Toch een goed idee hè, dat ik zei dat we buiten moesten eten,' zei Agnes tegen me terwijl ik net een hap nam.

'Je had groot gelijk,' zei ik.

Hoewel Achilles en Roos waren nog steeds in gesprek wat de juiste manier zou zijn om de directie aan te klagen, hadden ook zij Agnes geroemd om haar initiatief.

'Lust je het niet?' vroeg Ivo aan Netty die zag dat ze kleine beetjes spinazie en aardappels op een schoteltje had gelegd.

'Jawel hoor, hoezo?'

'Dat je het daar zo neerlegt,' hij wees op een schoteltje dat naast het bord van Netty stond.

'Nee Daaldertje van me, dat is voor Mickey.' Ze giechelde even.

'Wie is Mickey?' Vroeg ik.

'Een muisje,' zei ze geheimzinnig.

'Een muisje?'herhaalde ik.

'Ja net zoals Mickey Mouse, je weet wel een muisje,' antwoordde ze.

Nienke at in stilte maar luisterende aandachtig.

'Er zijn hier geen muizen,' zei Ivo.

'O nee?' vroeg Netty uitdagend.

'Gadverdamme, als hier een muis zit, ga ik weg,' zei Agnes die zich nu ook in dit raadselachtige gesprek had gemengd.

'Pak je koffertje dan maar,' zei Netty. 'Er zijn er zat, hier in de tuin.'

'Ik moet ze hier niet binnen hebben hoor,' zei ik.

'Wat ken jou het rotten? We gaan toch weg,' zei ze triomfantelijk.

'Dan nog, de maanden die we hier hebben wil ik graag Mickey-vrij hebben.'

Ze zuchtte: 'Jullie doen ook altijd moeilijk. Maar rustig maar, dat kleine beessie komt heus niet binnen. Het is veel te mooi weer.'

Ze even om zich heen. ‘Toch een mooie tuin,’ zei ze stilletjes.

‘Ja,’ zei Nienke, ‘die is zeker mooi. Dat heb je goed gedaan.’

‘Inderdaad,’ vulde Ivo aan die schijnbaar niet meer stilstond bij de oorsprong van dit gesprek.

Nadat de chemische zomerse vla was opgegeten kwam de traktatie van de maaltijd: koffie met een sigaret. Inmiddels had Agnes het wel gehad met Netty, hadden Roos en Achilles een doorbraak gevonden in hun strategie en had Ivo behoefte aan Julie Andrews.
Tevreden stak ik mijn sigaret op.

Ik had niet door waar Netty op doelde toen ze riep: ‘Daar is tie dan, kom maar bij het vrouwtje!’
Tussen de struiken door kwam een verfomfaaide rat tevoorschijn. Zijn bruine vacht was vettig, hij had zwarte kraaloogjes en volgens mij liep de rat nog mank ook.

‘Netty, dat is een rat.’zei ik zachtjes.

‘Dat is geen rat, siste ze me toe. ‘Dat is Mickey.’

Even snel als Mickey zich had laten zien, was hij weer richting de bosjes gedoken toen hij gemerkt had dat de kat van de buren ook van zijn aanwezigheid was gecharmeerd.
Op zijn beurt had de kat zich weer uit de voeten gemaakt nadat Netty haar scheldkanonnade op hem had losgelaten. Netty had zich nog tegenover mij verontschuldigd dat ze toch echt een heuse dierenvriend was maar het opeten van muisjes moest worden voorkomen als zij het kon helpen. Natuurlijk had ik haar groot gelijk gegeven.

Het was rond kwart voor elf en tevreden rookte ik mijn sigaretje in de tuin. De zomerse avond voelde fijn aan. In de schemer meende ik zelfs een vleermuis te zien fladderen en ik wist dat het nu niet meer lang zou duren. Ik kende mijn pappenheimers…

Zonder dat ze het hadden afgesproken kwamen ze stuk voor stuk nog een laatste sigaret roken.
Ze hadden inderdaad niet voor elkaar gekozen en in het echte leven zou er geen haar op hun hoofd eraan hebben gedacht om samen in een huis te wonen. Toch vormden ze een groep, haast een familie met de bijbehorende ergernissen, omdat ze samen iets deelden wat anderen nooit zouden begrijpen. Het was iets ondefinieerbaars waarvan je niet begreep wat het was, zelfs ik niet, totdat je je in dezelfde situatie als hen bevond.

'Hé kanjer,' zei Roos opgetogen. 'Ben je er nog? Het is een latertje voor je. Weer overwerk?'
Ik knikte. Ik had het hart niet om te vertellen dat mijn dienst gewoon zo in elkaar stak, zoals ik haar vaker had uitgelegd. Roos had een verstoring in tijd en ruimte.

Ze was er niet van overtuigd geweest dat er bij haar sprake was van het syndroom van Korsakov. Volgens eigen zeggen had ze misschien een staartje van het geheel meegekregen maar het was lang niet zo erg als men deed omschrijven. Ook had Roos, net zoals bij het ziektebeeld hoorde, de neiging om haar beperkingen te bagatelliseren.

Desalniettemin sjouwde ze trouw haar agenda overal mee waar ze kwam, hetgeen duidelijk zijn vruchten had afgeworpen. Ze was een punctuele dame waarbij het aura van haar vroegere beroep als algemeen manager als kerstversiering om haar heen hing.

Achilles was met haar meegekomen en zat inmiddels naast me. Nienke was op haar beurt stilletjes aan tafel geschoven en keek naar de lucht om de eerste sterren te zien verschijnen.

'Och Jezus,' hoorde ik vanuit de keuken. Het was Agnes die bijna over de drempel was gestruikeld.

'Gaat het?' vroeg Achilles terwijl hij al was opgestaan om haar te helpen.

'Niet vallen hoor anders kan Pim nog meer overuren maken' riep Roos er achteraan.

Agnes giechelde iets onverstaanbaars maar aan de hand van Achilles liepen ze de tuin in richting de tafel waar we allen zaten.

'Ons bruidspaar,' zei Roos vrolijk terwijl ze me een por in de ribben gaf.

Niet veel later maakte Netty in haar slaaptenue – zonder make-up en in een nachtjapon met daarop een grote afbeelding van een kitten - ons gezelschap compleet.

Tussen haar lippen hing een brandende sigaret terwijl ze in één hand een mok koffie vasthield. Haar andere hand omklemde stevig haar pakje sigaretten.

'Zo, nog effe een laatste bakkie,' zei ze met haar Amsterdamse accent terwijl ze met een zucht ging zitten.

'Zeg ken ik voor jullie ook nog een bakkie maken? Je zegt het maar hoor.'

Ik schudde met mijn hoofd en wenkte met mijn hoofd naar het glas drinken dat voor me stond. Ook de anderen wezen het aanbod af.

'Dan niet. Roep maar als je wel wilt. Nou ja, dan ken je het eigenlijk zelf wel pakken ik ben hier niet de dienstmeid.'

Als een kruising tussen een groep krekels en vuurvliegjes tjirpte onze aanstekers en gloeide onze sigaretten in de steeds meer aanzwellende schemer. Hoewel Ivo aan het gezelschap ontbrak wist

een ieder dat hij niet zou komen. Dat had hij nooit gedaan en zou hij niet doen ook.

'Kijk zei Nienke, de buren hebben de dakkapel afgeplakt.'

We keken met z'n allen en zagen wat ze bedoelde. Alle ramen van de zolder verdieping waren op mysterieuze wijze afgeplakt met zwart plastic.

'Misschien voor de hitte?' zei Agnes.

'Met dat zwarte plastic?,' reageerde Netty.

'Een verbouwing dan?' vroeg ik aan haar.

'Ze kweken wiet op zolder,' zei Achilles op fluistertoon.

Een ieder keek hem bedenkelijk aan, alleen Netty keek schichtig heen en weer alsof Achilles met het uitspreken van het woord *wiet* alleen al er voor had gezorgd dat er weldra een inval van de politie zou plaatsvinden.

'Verdomd, daar ken je best wel eens gelijk in hebben,' zei Netty in alle ernst die niet door had dat Achilles een grapje maakte. Nu liet ook Roos het beeld even op zich inwerken.

'Misschien heb je wel gelijk,'zei ze.

'Nee nee, echt niet,' zei Achilles.

'Zo ziet dat er niet uit. Geloof mij maar.' hij keek ons geheimzinnig aan. 'Ik heb niet alleen voor de drank in de Beatrixhoeve gezeten, weet je nog? Ik was ook van de pretsigaretten' Hielp hij Roos en tegelijkertijd ons allemaal herinneren.

'En ik zeg jullie dat is geen kwekerij. In mijn tijd… Och, breek me de bek niet open.'

'Die handel ken een flinke duit opleveren,' zei Netty mat.

'Wat je zegt, een behoorlijke duit als je het goed doet.' zei Achilles die schijnbaar ervaring had in deze curieuze manier van tuinieren.

'Tja,' zei Nienke mijmerend. 'We kunnen ook hier een kwekerij opzetten om zo genoeg geld te verdienen om na de sluiting een huis voor onszelf te kopen.'

Verschrikt keek ze me aan. Verrast door hetgeen ze net hardop had gezegd.

‘Nou,’ zei Achilles, ‘daar heb je niet eens zo’n gek idee te pakken. We staan toch al te boek als knettergek en begeleid wonen doen we toch al. Wie zou erachter kunnen komen? Wie, behalve hij,’ Achilles wees naar mij, ‘Susan en Maartje zou er naar ons omkijken? Wie zou erachter komen als we…’
Nog voordat hij zijn zin kon afmaken, zei Roos: ‘Jij hebt wel heel lang de onderkant van een fles gezien. Klaarblijkelijk zo’n tijd dat je niet meer helder kan nadenken.’

Achilles zei niets maar keek mij alleen maar aan. Kennelijk zag hij eerder iets aan mijn gezicht dan dat ik dat door had.

‘Pimmetje, ik zie het aan je. Verdomd, jij denkt precies hetzelfde als ik.’
Ik grinnikte.

‘Maartje en Susan zien me aankomen,’ zei ik. ‘Een mooie manier om jullie te begeleiden, we gaan in de verkoop van drugs.’

‘Soft drugs, we gaan niet overdrijven,’ verbeterde Achilles me.

‘Door dit te doen, ging hij verder, houden we eigen regie over ons leven zoals jullie dit mooi omschrijven. We nemen leiding over onze eigen leven,’ zei hij bekakt, ‘zijn actief en zorgen zelf voor onze woonruimte.’

‘En we blijven gemotiveerd in de structuur want een kwekerij heeft verzorging nodig, dus we hebben dagbesteding,’ vulde Roos Achilles op serieuze toon aan die inmiddels had begrepen wat de voordelen van dit lucratieve idee konden zijn.

De wind die door het open raam van mijn auto naar binnen woei, was verfrissend. Ik merkte aan mezelf dat ik moeite had om me op de weg te concentreren.
Het belachelijke idee dat Nienke in haar onschuld had geopperd en wat Achilles zo gepassioneerd binnen enkele ogenblikken had uitgewerkt, was als een zaadje mijn hersenen gepland en ik voelde dat het daar aan het ontkiemen was.

Het was een belachelijk idee, een komisch idee en zelfs een ironisch idee gezien de omstandigheden waarin we ons bevonden maar toch. Maar toch…

Achilles had inderdaad gelijk. In de praktijk zou er geen haan zou er naar kraaien als zij ergens in het huis van de Schaftlaan een paar wietplanten zouden houden. Goed dan, een kwekerij zouden beginnen.
Het was een belachelijk idee…

Aan de andere kant wie zou hen gaan controleren? In een beschermde woonvorm waar al begeleiding ter plaatse was, zou niemand op het idee komen om nog eens extra te gaan controleren op dit soort zaken. Maartje, Susan en ik waren de begeleiding van de Schaftlaan.

Daar de kachel in de villa dag en nacht aan stond – het was een hopeloze zaak geweest om zes vergeetachtige bewoners aan te leren om bewust om te gaan met de kachel of verlichting – hoefde we ons om de energiekosten geen zorgen te maken. Die waren sowieso al torenhoog. Het was op den duur een geaccepteerde kostenpost van de Overslag geworden. Passend bij de doelgroep die in het huis woonden. De doelgroep Korsakov of zuipschuiten zoals Achilles het weleens omschreef.
Tja… zo simpel kon het dus zijn.
De bewoners van de Schaftlaan waren zonder meer kwetsbare mensen. Hoewel ze vaker dan eens flink onderuit waren gegaan, wisten ze toch – met of zonder hulp – altijd weer op te staan en verder te gaan met hun leven.

Opstaan was een kwaliteit, of je nu wel of geen Korsakov had, die niet bij ieder mens aanwezig was.

Het zou niet eens zo heel ingewikkeld zijn om een eigen stichting te starten en daarmee een beschermde woonvorm op te zetten. Met het opbouwen van een studieschuld had ik immers ook een diploma behaald, wat zeker voldoende zou zijn om een eigen stichting in het leven te roepen.
Als de directie de beslissing had genomen om het leven van kwetsbare mensen een plotselinge draai te geven terwijl wij zoveel moeite deden om samen met de bewoners een stabiele koers te varen, zou dit idee de oplossing kunnen zijn om op deze stabiele lijn verder te gaan.

De storm van alle bezwaren, argumenten en ideeën kalmeerde en vatte zich samen in een vraag: Waarom niet?
Ik had er geen antwoord op.

Ik zag een Volvo ruig inparkeren en aan de andere kant kwam een scooter de stoep oprijden. Zelf zat ik aan een klein tafeltje op het aangrenzende terras van café “onze Willem”.
Susan zwaaide uitbundig, wachtte op Maartje die haar scooter op slot deed en gezamenlijk kwamen ze op me aflopen.

‘Vertel nu maar eens wat er zo dringend is en wat we niet op het werk kunnen bespreken. Doe mij maar een wit wijntje,’ zei Maartje tussendoor tegen de ober.

‘Ik hou het bij thee,’ vulde Susan aan.
Beide keken ze me nieuwsgierig aan.
‘Ja jongen, je maakt het spannend,’ zei Susan.

‘Verklaar me niet voor gek maar ik heb een idee,’ zei ik.

‘Oh?’ en schalks keek ze naar Maartje.

‘Ik waarschuw jullie, het is een raar idee.’ zei ik.

‘Je maakt het nu wel heel spannend,’antwoordde Maartje.

‘Wat zouden jullie ervan vinden als we onze eigen Overslag gaan beginnen en daarmee een doorstart maken met de Schaftlaan? Op een

andere plek, een ander huis maar volledig onder de vlag van een eigen stichting. Met mijn diploma moet het niet moeilijk zijn om een eigen stichting op te zetten en gezien de marktwerking in de zorg mogen mensen zelf beslissen wie hun zorgaanbieder wordt. In het geval van onze bewoners, zouden wij dat worden.'

'Hoe weet je dat zo zeker?' vroeg Susan.

'Omdat ze me dat gezegd hebben.'

'Heb je dit ook al met hun besproken?'

'Nee Susan, dat niet zozeer maar wel zoiets. Maar daar kom ik zo op.'

'Hoe wil je dat dan doen, onze eigen Overslag maken?' vroeg Maartje.

'We hebben een ongeveer een jaar de tijd en in die tijd moet het wel te doen zijn om alles kant en klaar te hebben voordat de bewoners uit huis worden geplaatst.'

Beide kregen een samenzweerderig lachje op hun gezicht.

'We hebben ervaring zat,' ging ik verder. 'Ik geloof zeker dat wanneer we de koppen bij elkaar steken we de boel zo op de rit kunnen hebben maar daar zit het probleem niet.'

'Waar dan wel?'

'Bij het geld natuurlijk,' zei Susan tegen Maartje.

'Daar is een oplossing voor,' zei ik wat twijfelachtig.

'Hier komt het rare gedeelte om de hoek kijken?' vroeg Susan.

Op dat moment spuugde ik het hele verhaal van het idee van Nienke en Achilles eruit. Binnen luttele seconden waren Susan en Maartje deelgenoot van mijn persoonlijk brainstorm in de auto maar ook dat het best wel eens zou kunnen lukken. Als we het goed zouden aanpakken.

Maartje maakte een vreemd soort geluid om aan te geven dat het idee linke soep was. Maar toch niet zo link dat ze het zomaar terzijde schoof.

'Tja,' zei Susan 'onze lieve Heer werkt op een ondoorgrondelijke manieren dus waarom wij niet.'

Ik kon deze praktische toepassing van het roomse geloof, wat zo af en toe bij Susan als een geiser naar boven kwam, wel waarderen.

‘Maar,’ ging ze verder ‘dan gaan we het wel helemaal samen met bewoners doen. Samen gaan we een plan uitdokteren waarin ieder zijn steentje bijdraagt.’

‘En jij?’ Ik keek Maartje aan.

‘Natuurlijk doe ik mee. Zolang ik maar geen enge dingen hoeft te doen.’

‘Mooi,’ zei ik opgelucht. ‘Jullie beleggen een bewonersbijeenkomst en ik doe het voorbereidende werk.’

Het had me verbaasd hoe betrekkelijk eenvoudig het was geweest om de informatie die ik nodig had op internet te vinden. Van de kluwen met ideeën die in mijn hoofd rondgingen had ik uiteindelijk een soort verdeling kunnen maken. De doorstart van de Schaftlaan zou geschieden in de vorm van een drieledig plan:

1. de organisatie.
Hoewel mijn virtuele bezoekje aan de Kamer van Koophandel wat helderheid van zaken bracht, had ik nog steeds niet echt duidelijk hoe ik een stichting kon opzetten. Ik mocht misschien de trotse eigenaar van een echt "hulpverlenersdiploma" zijn maar van het opzetten van een eigen toko had ik weinig kaas gegeten. Wat wel heel duidelijk werd, is dat er aan dit hele verhaal een kostbaar bezoekje aan de notaris in het verschiet lag.

2. het product.
Hoewel je volgens buitenlanders op iedere straathoek in Amsterdam geheimzinnige sigaretjes en pret-pillen kan kopen, had ik geen enkel idee hoe het kweken van wiet diende te geschieden.
Ook hier schoot de digitale zoekmachine me te hulp en na een paar klikken op verschillende websites was ik geïntroduceerd in de wondere wereld van stekjes, knippen en drogen van blaadjes en wat zo niet meer. Nooit geweten dat zoveel Nederlanders met dubbele motieven de tuincentra bezochten.
Hoe dan ook, de informatie over aankopende partij was schaarser of laat ik zeggen: nihil.
Omdat ik thuis, achter mijn computer, toch wat ongemakkelijk werd – volgens wikileaks weet je maar nooit of de AIVD over je schouders meekijkt – zouden we daar op een later moment nog op terug moeten komen.

3. de huisvesting.

Als het eenmaal was gelukt om de oer-Hollandse vraag “hoe aan voldoende geld te komen” was beantwoord en ook was uitgevoerd, zouden we een nieuwe plek voor de bewoners moeten vinden. Een taak die nog niet zo gemakkelijk uitgevoerd zou kunnen worden omdat deze nieuwe woonplek iedere bewoner voldoende zelfstandigheid zou moeten geven maar tegelijkertijd ook het gevoel van verbondenheid bieden.
Je kon gerust concluderen dat het nieuwe huis de tegenhanger van de Koninklijke bestseller “eenzaam maar niet alleen” moest zijn.
Om antwoord te krijgen op de vraag hoe we dit in welk vat gingen gieten, was het noodzakelijk om met de bewoners in gesprek te gaan.

‘We hebben hier ook geen minuut tijd voor onszelf,’ zei Netty over haar toeren toen de bewoners door Maartje bij elkaar waren geroepen voor het speciaal ingelaste huisoverleg.

‘Het lijkt hier verdomme wel een werkoverleg van een kibboets,’ ging ze verder.

‘Zaten we maar in Israël Netty, met al die lekkere wijven,’ zei Achilles met glimmende ogen.

‘Oh gaan we naar Israël?’ vroeg Ivo. ‘Wanneer?’
Zo snel als haar scherpe tong de giftige woorden had uitgesproken, had de gulle lach van haar mond het gezicht van Netty gecomplimenteerd.

‘En dan zou je fijn boter-kaas-en-eieren met ze spelen hè?,’ wierp ze Achilles ondeugend toe.

‘Bijvoorbeeld’ antwoordde hij.

‘Zie je wel, het is hier een groot gekkenhuis,’ zei Agnes op gedempte toon.
Nienke kon alleen lachende klanken uitbrengen die meer weg hadden van een hond met kennelhoest. Roos daarentegen was erg benieuwd waarom er in zeer korte tijd wederom een huisoverleg werd belegd. Dit was niet de normale gang van zaken. Het feit dat ze in de gang ook nog een flap-over had gezien, had haar gevoel bevestigd.

Ik was benieuwd hoe Susan dit huisoverleg zou inleiden. Tenslotte was het bepreken van hoe we een eigen wietplantage konden opzetten niet een onderwerp dat je zomaar kon aansnijden.
Susan had schijnbaar dezelfde conclusie getrokken want ze opende het huisoverleg door simpelweg te zeggen dat ze niet wist hoe ze dit huisoverleg moest starten. Ze maakte de bewoners duidelijk dat een tijdje geleden een bepaald idee ter sprake was gekomen. Een onderwerp dat wellicht een andere draai aan de huidige situatie kon geven.

Doordat alle bewoners van de Schaftlaan in meer of mindere mate last hadden van het syndroom van Korsakov hielp Susan ze op een handige manier eraan herinneren wat er die bewuste avond was besproken. De menselijke geest is een scherpe speler in het spel van decorum want al snel hadden Achilles en Roos zich gerevancheerd en gedaan alsof ze de hele tijd al wisten waar Susan op had gedoeld, maar omwille van de andere bewoners niet op de voorgrond waren getreden.

Nienke en Agnes lieten zich echter wel door Susan inleiden. Meer dan gegiechel konden zij niet uitbrengen. Netty echter had hele doemscenario's geopperd die ergens tussen de poldermaffia en de Colombiaanse drugsbendes lagen. Een geruststellende hand van Maartje op haar schouder en het advies om eerst Susan eens uit laten praten had ervoor gezorgd dat Netty de moed kon vinden om verder te luisteren. Ivo zei niets. Hij was druk bezig om een verkeerde steek uit zijn borduurwerk te halen.
Ondertussen had ik vanuit de gang de flap-over gepakt.

'Ah, nu wordt het serieus,' zei Achilles en hij keek tevreden vanachter zijn bril.
Ik grijnsde wat onwennig toen ik het voorblad van de flap-over omsloeg en de drie punten van het plan tevoorschijn kwamen.
Het was een rare gewaarwording om deze mensen, waarvan hun leven op drift was geslagen, dit vrijzinnige plan te presenteren.
Anders gezegd: we stonden op het punt om stiekem iets te doen dat helemaal niet mocht.

Om mijn geweten te sussen hield ik mezelf voor dat dit plan slechts een vervoermiddel was om naar een andere plek te komen. Of zoals Susan had gezegd: we zouden op een ondoorgrondelijke manier te werk gaan. En was dat niet volgens velen de manier van werken die ertoe heeft geleid dat wij allen bestaan?

'Kijk eens aan, onze Pim heeft voorwerk gedaan,' ging Achilles verder. De lach die eerst in zijn ogen lag, behelsde nu zijn hele gezicht.

'Dat heeft hij zeker,' zei Susan trots, 'dus luister goed.'
Ondertussen deelde ze uitgewerkte kopietjes van het plan aan de bewoners zodat ze alles goed konden volgen.

Op het blad van de flap-over had ik een tijdlijn getekend.
Beginnend met de maand juni en eindigend met de maand mei, een krap jaartje dus.
De resterende tijd die er nog was totdat de Schaftlaan zou sluiten.
Het plan om zelf kapitaal te organiseren om zodoende zelf een eigen wooninstelling op te zetten zou dus binnen dit krappe jaar tot uitvoer moeten komen.
Onder deze tijdlijn had ik geschreven "wat moeten we doen"
Dit had ik gedeeltelijk zelf ingevuld:

- Inschrijven bij de Kamer van Koophandel, opzetten eigen wooninstelling
- Het vinden van een nieuwe huisvesting
- Het maken van een kwekerij

Toch was het noodzakelijk om input te hebben van de bewoners, daarom had ik onder deze lijst weer een lijstje gemaakt maar dan met vragen:

- Hoe komen we aan planten?
- Aan wie gaan we verkopen?
- De logistiek?

Hoe vreemd deze presentatie ook begon, de sfeer was nu veranderd in een serieus iets. Het leek wel iets te hebben van een vergadering, waarbij de inzet en input van iedere aanwezige van belang was.

'En, wat vinden jullie er tot nu toe van?' vroeg ik nadat ik alles van de flap-over had uitgelegd.

Nienke was de eerste de aandachtige stilte verbrak en zei: 'Tjonge, het zou echt nog eens kunnen werken ook.'

'Tja,' zei Agnes verbaasd, die driftig aantekeningen had gemaakt.

'Het ziet er netjes uit,' sprak Roos vanuit haar ervaring als algemeen manager, 'meer hebben we eigenlijk ook niet nodig. Dat zou alleen maar verwarrend werken.'

'Mee eens,' zei Nienke, die voor de verandering niet overstuur was maar juist met rust haar kopie secuur had doorgenomen.

'Ik geloof dat we gezamenlijk moeten kijken wie wat het beste kan' ging ze verder.

'Klopt,' zei Roos. 'We gaan uit van de kwaliteiten die we in deze groep hebben.'

De kerstversiering van algemeen manager die om haar heen hing, was nu volledig verlicht. Ze was in haar element.

'Goed, wie wil wat doen?' ging ze verder.

'Om die planten hoef je je geen zorgen te maken,' ondertussen zat Achilles met zijn mobiele telefoon te spelen. Tenminste dat dacht ik.

'Ik heb het nummer van een vriendje van me die vast wel wat groene tips wil geven. Maar die kwekerij gaan we niet op zolder doen. Dat wordt een gelazer. We moeten een constante temperatuur hebben. In de zomer is daar bloedheet en in de winter vriezen je ballen er vanaf. We gaan naar de kelder.'

'De kelder?' vroeg Netty hardop. Ze had gedurende mijn uitleg aandachtig geluisterd, momenten die zelden voorkwamen, maar nu was haar aandacht volledig bij hetgeen Achilles had geopperd.

'Weet je wel wat voor takkenzooi het is in die kelder? Die bunker staat helemaal vol met spullen. En die zijn niet alleen van mij.' Bij het uitspreken van de laatste woorden keek ze dreigend om zich heen.

‘Dat zal lekker worden zeg. Ik een beetje die teringzooi opruimen, wat denken ze wel niet?’

‘En ik maar denken dat het wel gezellig was om het samen met jou te doen.’viel Susan haar in de rede.

‘Gezellig als vrouwen onderling. Samen dat smerige varkentje wassen maar als je er zo over denkt…’ Susan liet expres een stilte vallen, ‘dan doe ik het wel alleen’ zei ze gelaten.
Dit was niet de reactie die Netty had verwacht.

‘Ah gek mens,’ zei ze tenslotte, ‘Ik ken je dat ook allemaal niet alleen laten doen.’
Ondertussen was Roos naar me toe gelopen en had rustig de stift die ik in mijn handen had, zonder dat ik er erg in had, uit mijn handen gehaald. Behendig zette ze al onze namen neer, maakte verbindingslijnen tussen de taken die gedaan moesten worden.

‘Pim,’ ze keek me streng aan, ‘jij gaat naar de Kamer van Koophandel en gaat die stichting opzetten.’
‘Maartje, jij gaat samen met Nienke op zoek naar nieuwe woonruimte.’
Tevreden keek ze om zich heen, ‘kijk nu schieten we lekker op’ zei ze zachtjes in zichzelf. ‘Dan de laatste punten: verkoop en logistiek.’
‘We gaan naar de sfinx. Hier in de stad. Die ziet er netjes uit en dat is tevens de grootse. De Sfinx heeft ook een aantal filialen. Als we daar kunnen leveren zou dat een grote afzet kunnen betekenen zonder dat we hier veel meer moeite hoeven te doen. Ja toch?’ En ze keek me vragend aan.
Enigszins verbaasd keek ik terug. ‘

‘Ja,’ stamelde ik verbaasd waarop Roos te werk ging.

‘Goed, de logistiek. Als we kunnen leveren aan de hoofdvestiging van de sfinx, kunnen zij het weer verder over hun filialen verdelen. Als dat lukt dan zou dat inhouden dat we maar één afleverpunten hebben. Wat op zijn beurt weer inhoudt dat we het risico dat we gesnapt worden kunnen minimaliseren.’

Niet alleen wij waren verbluft over dit staaltje bedrijfsvoering maar ook Roos was verrast over de wijze waarop haar oude talenten hun weg naar boven hadden weten te vinden.

'Dus moeten we iemand vinden die niet zal opvallen en toch grote hoeveelheden weet weg te brengen.' concludeerde ze.
Het bleef stil. Niemand leek te bedenken wie deze taak op zich zou kunnen nemen. Totdat Maartje zwijgend naar de persoon tegenover haar wees: Ivo.

'Meesterlijk,' zei Achilles,
Ivo, die het zeker gezellig had gevonden om weer bij elkaar te zitten, scheen de ernst van het plan niet te snappen. Of misschien had hij er simpelweg geen aandacht voor omdat de verkeerde steek in zijn borduurwerk hardnekkig verzet bood tegen het uithalen van de draad. Toch was niets minder waar toen Ivo zijn antwoord gaf.

'Als het maar niet te zwaar is. Ik ben geen achttien meer.' zei hij grimmig.

'Een oude man met een gevulde boodschappenkar op wieltjes, niemand die daar ooit vragen over zal stellen.' Met een hartje erachter schreef Roos Ivo's naam bij de taak logistiek.

Met een smak werd de Samsonite koffer op het bed gekwakt. De grendels klikten open en vliegensvlugge vingers vonden wat ze zochten.

'Zie je wel, ik wist dat het nog eens van pas zou komen,' zei Roos tegen Agnes.

Deze stond op haar beurt bijna op haar tenen om te kunnen zien wat er in de koffer lag. Het was niet duidelijk om te zien omdat de inhoud van de koffer netjes was verpakt in keurige pakketjes van vloeipapier.

'In mijn pre-alcohol tijd kwam ik nog eens ergens,' ging Roos verder. Tegelijkertijd pakte ze een van de in vloeipapier verpakte pakketjes en legde het op het bed: 'en dan moest je natuurlijk goed voor de dag komen. Oh Agnes, breek me de bek niet open over de samples die we kregen.'

Secuur vouwde Roos het pakket open en er kwam een prachtig Chanel colbertje tevoorschijn.

Ze hield het voor haar borst en draaide zich om haar naar Agnes,

'Wat denk je? Zou deze me nog passen?'

Agnes hield het niet meer en proestte het uit van het lachen.

'Ik weet nu zeker dat ik in een gekkenhuis ben beland.'

'Nee, dat ben je niet,' zei Roos op waarschuwende toon, 'En wij gaan er voor zorgen dat we daar ook niet belanden ook. We mogen misschien te vaak en teveel de onderkant van een fles hebben gezien maar we zijn nog lang niet gek.'

Met een mijmerende blik keek ze naar de opengeslagen koffer en zag de pakketjes van vloeipapier. Dat waren de tijden, dacht ze in haarzelf.

De inhoud van de Samsonite koffer was het enige tastbare wat Roos nog herinnerde aan de tijd dat ze als hoofdredacteur bij een bekend mode tijdschrift werkte. Het waren werkweken van tachtig uur. Meerdere keren in de maand was ze half europa doorgeweest om afspraken met invloedrijke mensen in luxueuze etablissementen te hebben. God, wat had ze van deze baan gehouden.

Een wereld met eigen regels en wetten. Een wereld waarin gek excentriek was en geestelijk gestoord creatief.
Naar verloop van tijd had Roos zichzelf toegestaan om toe te geven dat ze ook goed was in hetgeen ze deed. Haar targets werden gesteld en behaald. Budgetten werden niet langer overschreden en wat belangrijker was: de oplages stegen.

Des te meer kwam het als een verrassing dat de directeur, niet eens zo heel lang geleden, haar had verteld dat ze niet langer welkom was op de redactie en het dringende advies kreeg om aan haar problemen te werken. Welke problemen? Had ze zich toen afgevraagd.
Uiteindelijk kreeg ook Roos, in de maanden die volgden, het vermoeden dat dingen de spuigaten uitliepen.
Het was verleden tijd. Zoals zo veel. Dit was het heden.
Misschien niet het leven wat ze in de tijd als hoofdredacteur ooit had verwacht te zullen krijgen maar na zoveel werk, zoveel moeite liet ze haar nieuwe leven door niets of niemand meer afpakken.
Ze nam even diep adem en pakte nog een pakket:

'En nu jij Agnes.'

'Nee, dat kan niet, nee echt. Ik kan dit niet aan,' kirde Agnes.

'Doe niet zo maf mens, trek aan en niet zeuren.'

Nog voordat Agnes haar broek had los geritst, klonk er opeens aanzwellende muziek.
Verbaasd keek ze naar Roos, niet wetende waar deze muzikale klanken vandaan kwamen.
Het begon eerst traag en daarna zwol het aan. Het was vlak daarna dat ze opeens gezang hoorde.

Climb every mountain, search high and low.

'Ik wil niets zeggen maar ik doe het toch. Het lijkt hier wel weer een gekkenhuis' zei Agnes briesend met haar broek op haar knieën.

'Het die opper-non van Ivo maar,' zei Roos kalm.

'Voor de zeshonderdste keer.' voegde Agnes er zachtjes aan toe

‘Het moet verdomme toch niet erger worden’ schold Netty tegen Susan toen ze de stoffige kelder binnen kwamen.

‘Weer die kut non!’

‘Ik zweer je,’ ging ze verder, ‘dat als we dit hok niet nodig hadden om als groentela te gebruiken dat ik Ivo binnen de kortste keren met zijn tv en dvd-speler hier had opgesloten net zolang totdat hij knettergek zou worden van dat gejengel op die bergen.’

‘Rustig aan,’ zei Susan die op haar gemak een verkreukeld pakje sigaretten vanonder haar bh-bandje tevoorschijn toverde.

‘Die man moet toch ook een hobby hebben.’

‘En moet hij ons daar de hele tijd mee lastig vallen? Laat hem lekker borduren, dan hoor je hem niet,’ beet ze haar toe.

‘Weet je, Netty, laten we eerst even een nicotine-intermezzo houden voordat we aan de slag gaan. Susan bood haar een van haar verfomfaaide sigaretten aan. Deze daad van schijnbaar onbeduidende proporties had bij Netty een groot effect.

‘Ah, je moet me maar niet serieus nemen. Ik ben soms een rotwijf. Echt waar, dat weet ik zelf ook heus wel. Die man is oud en weet soms ook niet wat hij doet.’

Nog voordat Susan hier iets op kon antwoorden ging ze verder.

‘Mijn man heb soms ook wat te lijden gehad, dat ken ik je verzekeren. Maar toch, we hadden het leuk samen. Dat wel.’

‘Til you find your dream
A dream that will need,
All the love you can give

‘Ik kon hem altijd heerlijk verrot schelden als er weer een stapel van zijn overhemden in de mand lagen. Je ken het als buschauffeur niet maken om met een vies overhemd achter het stuur te zitten. Dat ruiken de mensen en dat is niet netjes. Nee hoor, ik zorgde er altijd voor dat hij netjes voor de dag kwam.’

Natuurlijk had Netty Susan veelvuldig gewaarschuwd dat ze zwaar rugpatiënt was en zeker niet de dienstmeid was. Desalniettemin was met ferme daadkracht in de kelder een heus schoonmaakoffensief begonnen terwijl ze continue babbelde over haar tijd als interieurverzorgster bij de kantoren van de Zuidas in Amsterdam. Het was dan door deze schat aan ervaring dat Netty zich geroepen voelde om de taak als leidinggevende wat betreft het schoonmaakwerk op zich te nemen.
Oude gewoontes sterven niet, ook niet wanneer er sprake was van een hersenbeschadiging.
In een mum van tijd had Netty de muffe ruimte geïnventariseerd en ingeschat welke klussen er gedaan moesten worden.
Wat resulteerde in het feit dat de dames met efficiëntie en tempo de kelder te lijf gingen.
Tegen de tijd dat de familie Von Trapp het had aangedurfd om via de bergen te ontsnappen aan de bezetter, hadden Netty en Susan de kelder flink aangepakt.

Er is geen woord aan gelogen als ik vertel dat deze zomer een echte Hollandse zomer was. Net op het moment dat eenieder gewend was aan het weelderige zonnetje en de behaaglijke temperaturen, werd het volk calvinistisch afgestraft door de hele week een druilerig weerbeeld te geven, waardoor menigeen dacht dat Sinterklaas elk moment met zijn stoomboot de haven kon komen invaren.
De regen vormde een prima excuus om nog een sigaret in de auto te roken die netjes naast het gebouw van het notariskantoor was geparkeerd.
Ik was eerlijk gezegd voor mezelf een soort van grens overgegaan door überhaupt een bezoek aan de notaris te plannen gezien het geldende tarief. Maar je laatste hemd heeft geen zakken en met die wijsheid had ik toch maar een afspraak gemaakt. De notaris bleek een uiterst vriendelijke mevrouw te zijn die zich helemaal kon vinden in onze interpretatie van de marktwerking in de zorg. Zonder extra

kosten maakte ze wat aanpassingen in het plan en werd de stichting door haar rechtsgeldig verklaard.
Zo simpel kon het dus zijn.

Door de rechtsgeldigheid van de stichting was het inschrijven bij de Kamer van Koophandel ook een fluitje van een cent. Zelfs de bank had zich had zich plooibaar getoond toen mij een voordelig rekeningenpakket, toegespitst op de stichting, werd aangeboden.
Het leek wel alsof ik de wind in de rug had terwijl ik op de fiets een heuvel opreed.
Voor dat ik er erg in had, was de administratieve molen in werking gezet en was deel een van het plan klaar: de stichting was een feit.

Een andere, krakende fiets was helemaal volgeladen door – naar het scheen – iemand die zonet het tuincentrum had geplunderd. In beide fietstassen was een zak potgrond gestopt en een derde zak lag op de bagagedrager, zorgvuldige vastgemaakt met een stuk touw. Het krat dat aan het stuur vastzat leek wel een mobiel regenwoud. Groene planten deinden vrolijk mee in de cadans van het fietstochtje.
De chauffeur echter, had de grootste moeite om de fiets in balans te houden terwijl hij over de scheefliggende tegels van de kleine gangetje reed.
Een gesmoorde vloek was te horen toen Achilles de bocht om ging om te tuin binnen te komen.
Met piepende remmen kwam het groene gevaarte op twee wielen tot stilstand.

'Ja help eens even, ik donder bijna onderuit.'
Nienke kwam hem tegemoet gesneld.

'Wat heb jij gedaan?' vroeg ze terwijl ze het geheel gade sloeg.

'Dat is nog eens een goede vraag' antwoordde Achilles, terwijl hij de zakken potgrond uit de tassen haalde.

'Wat je hier voor je ziet, bovenbeste Nienke, is ons experiment. Ik had nog wat tegoed van een oude kameraad van me. En zie hier!' Met trots liet hij de drie planten zien.

‘We gaan deze in de kelder zetten. Liefde en water geven totdat ze groot zijn. Dan komen we erachter of ons plan gaat lukken.’

‘Maar,’ Nienke twijfelde of ze moest zeggen wat ze wilde zeggen,

‘Ja?’

‘Ligt dat ook niet een beetje aan de verkoop.’

‘Wederom een goede vraag!’ riep hij uit.

‘Liefste Nienke, als ik het huwelijk niet als een psychische gevangenis zag, zou ik direct met je naar het stadhuis rennen. Maar hier maak je een denkfoutje. Want, er valt niets te verkopen als we helemaal niet weten hoe we ons product moeten maken. Dus… een experimentje.’

‘Kijk nou, waar de kat mee aan komt lopen!’ klonk het vanuit het dakraam.

‘Hé schoonheid,’ riep Achilles Netty tegemoet. Nienke zwaaide gemoedelijk.

‘Ja ja, dat zal wel. Maar zeg eens op: wat heb jij daar?’

‘Dit hier zijn onze powerplants.’

Met een klap werd het raam dicht gegooid en binnen luttele seconden kwam Netty de keuken uitgelopen.

‘Zeg luister eens leukerd. Wil jij soms dat de politie hier komt binnenvallen of zo? Of erger nog: de Joego’s? dan moet je vooral zo doorgaan. Ik wist het wel. Hier komt gelazer van. Ik ben er helemaal klaar mee. Ik was mijn handen in onschuld en wil er niets meer mee te maken hebben. Wat jij Nienke? Dit is toch van de gekke. Meneer hier,’ met een priemende vinger wees ze naar Achilles, ‘blèrt gewoon over straat dat we hier drugs hebben. Wat moeten mijn ouders er wel niet van vinden?’

Nienke stond er maar wat onbeholpen bij, niet wetende hoe ze hier op moest reageren dan de enige manier die haar bekend was.

‘Tja…’ was het enige wat ze uit kon brengen. Al snel welde de tranen op in haar helder blauwe ogen.

‘Dit krijg je er van’ zei Netty wijzend naar Nienke ‘dat arme kind’. Ondertussen stond Achilles een shaggie te draaien.

‘Beeldschone Netty, laat jezelf niet zo opnaaien. We doen niets verkeerd. De particuliere medemens mag drie planten in zijn privé-omgeving hebben’ zei hij op citerende toon.

‘Kijk nou: door de paniek is Nienke overstuur.’

Het was op dat zeldzame moment dat bij Netty het kwartje viel op welke wijze haar gedrag anderen kon beïnvloeden.

‘Ach meidje toch, ik bedoel het toch niet zo. Ik ben zelf ook een en al bibbers. Ik doe dit ook niet dagelijks. Ik bedoel: dit is de eerste keer dat ik drugs kweek. Ik ben op van de zenuwen.’

Ondertussen had Nienke haar standaard huilpakket uit haar tas gehaald: papieren zakdoekjes en haar pakje sigaretten.

‘Nee nee, dat sigaretje krijg je van mij en jij ook Achilles. Ik heb wat goed te maken.’

Met de afgedrukte e-mail in mijn hand, klopte ik op de kamerdeur van Agnes.

‘Nee, nu niet.’ klonk het met gesmoorde stem.

‘Ah Agnes, laat me nu even binnen ik moet iets met je bespreken.’

‘Nee, ik zei het toch. Hier word ik dus helemaal gek van.’ Het uitspreken van het laatste woord ging over in een grote snik.

‘Agnes, wat is er aan de hand?’

‘Niets.’

‘Jawel.’

‘Nee.’

‘Jawel.’

‘Nee.’

‘Als er niets aan de hand is dan kan ik gewoon binnen komen.’

‘Nou, ik ben er… ik ben er niet op gekleed: ik ben nog in mijn pyjama.’

‘Agnes, het is half vier in de middag.’

Er klonk wat gemorrel aan het slot en de deur ging zachtjes op. Zonder iets te zeggen liep ze terug naar haar bed waar een fotoalbum opengeslagen lag.

‘Hij is dood,’ zei ze plomp.
Ik was verbaasd.
‘Hoe bedoel je? Wie?’
‘Rupert.’
Zo’n dertig jaar geleden was Agnes Rupert tegen gekomen tijdens een van haar reizen. Ze was nooit het type geweest om een gezin te stichten. Agnes had andere interesses die zich veelal hadden gericht op kunst en cultuur. Jaren lang was ze werkzaam geweest in het streekmuseum in de regio waar ze vandaan kwam. Daar, te midden van de belangrijke dingen die bewaard moesten worden voor de toekomst, was ze op haar plek geweest.
Het ontbreken van een gezin was voor Agnes nooit een gemis geweest. Ze had het prettig gevonden om alleen en met zichzelf te leven. De grote plezieren in haar leven waren de reizen die ze ondernam.
Het was tijdens een van de groepsreizen naar langs de fjorden van Scandinavië dat ze Rupert op het schip was tegen gekomen. Agnes had nooit durven dromen, laat staan verwacht dat er net zo’n iemand als zichzelf bestond. Ze had heus wel geweten dat ze een buitenbeentje was maar dat had ze nooit zo erg gevonden. Pas op het moment dat ze gevonden had waar ze niet naar op zoek was, wist ze wat ze had gemist: Rupert.
De ruim twintig jaar die Agnes en Rupert samen hadden waren magisch. Het leven had een extra dimensie gekregen al kon ze nooit goed uitleggen waar dit uit bestond.
Maar net zo onverwacht als dat de liefde aan haar deur had geklopt, was de kanker als de blauwe brief van de belastingdienst zomaar op de mat gevallen.
Het verdriet was groot; het leven was leeg wanneer je besefte wat je mist. Het glas was vanaf dat moment altijd halfleeg geweest. In het geval van Agnes waren haar wijnglazen gevuld. Eerst uit gewoonte om de het ergste verdriet te doven. Toch stak het gemis hardnekkig de kop op en werd het glas een fles. De rest is geschiedenis. Opnieuw

geboren in de Beatrixhoeve: leren leven met de beschadigingen van de alcohol.

'Och lieve vrouw,' zei ik en drukte Agnes tegen me aan.
Herhaaldelijk bleef ze zeggen dat Rupert dood was en nooit meer terug zou komen. Haar lichaam schokte door haar ademhaling die zijn ritme maar niet kon vinden. Een glas water deed wonderen.

'Ik was er niet eens naar op zoek maar plotseling stond ik met het album in mijn handen en besefte ik me: Rupert is dood en komt niet meer terug. Ik was zo gelukkig en waarom voel ik dat niet meer?'
'Ik zal me nooit meer zo voelen.'
Beide keken we elkaar vragend aan.

'Denk je?' Vroeg ik.

'Dat weet ik wel zeker.'

'Hoe weet je dat zo zeker?'
Toch had Agnes een punt: De dood is onomkeerbaar. Zij die zijn gegaan komen nimmer meer terug. Dat is de waarheid.

'Maar wie zegt dat we niet meer gelukkig kunnen worden? Soms lopen we naar binnen omdat we de stralen van de zon te fel vinden. Toch komt er een moment dat we weer aankunnen om te genieten van die warme, felle zon.'
Agnes keek me betekenisvol aan.

'Ik bedoel, waarom help je ons mee met ons plan? Je vindt het hier een gekkenhuis en je wilt altijd weg maar waarom help je ons?' Ik zweeg, wachtend op een reactie van Agnes maar ook omdat ik mezelf iets teveel als een dominee vond klinken. Agnes nam een slok van haar water.

'Omdat jullie mij helpen. Omdat iedereen die hier woont mij helpt. Al weten ze dat zelf misschien niet eens en zijn ze allemaal stuk voor stuk gek. En… jullie: jij, Susan en Maartje zijn ook helemaal knetter. Wie gaat er in godsnaam bedenken dat we hier een wiet plantage moeten hebben om onze toekomst veilig te stellen?'

'Tja,' zei ik en keek een beetje beschaamd.

'Maar ik snap het wel,' voegde Agnes eraan toe terwijl ze haar hand op die van mij legde. 'Ik ben niet gek maar het is wel mijn

gekkenhuis… mijn leven. En nu krijgen we opeens te horen dat we hier weg moeten.' Terwijl ze nog een slok van het water nam wees Agnes naar het stuk papier wat ik had meegenomen en voor hun op de kleine salontafel van Agnes lag.

'Wat wilde je me laten lezen,' vroeg ze.

'Nee, dat kan wel wachten.' antwoordde ik.

Onder de bezielende leiding van Netty duurde het niet lang om alles wat Achilles op zijn fiets had meegesleurd uit te laden.

'Opschieten met die handel,' had Netty op dwingende toon gezegd. Ze wilde beslist dat de planten niet langer dan noodzakelijk in het zicht zouden zijn. Volgens haar hadden de Joego's overal zo hun mannetjes zitten die er zeker niet voor terug zouden deinzen om een paar mensen om zeep te helpen.
Nienke had op haar beurt stilletjes alle zakken potgrond en toebehoren naar binnen gebracht.
Netty echter was ook niet voor één gat te vangen want alsof het haar liefkozende kinderen waren, hield ze de drie planten zorgzaam in haar armen.

'En nu?' vroeg ze aan Achilles.

'Nu gaan we de jongens met hun voetjes in de aarde zetten.'
Het was een uurtje later dat de drie tevreden een sigaret op staken en naar de vruchten van de gedane arbeid keken: drie wietplanten in drie roze potten.

De Hollandse zomer had plaatsgemaakt voor de aankomende herfst. Het was nu begin oktober. Nog even en dan zou de natuur zou zich gaan opmaken voor een winterslaap. Een grotere tegenstelling dan dit was er niet te vinden wanneer je naar de drie roze potten keek.

Vochtige aarde, een roze glanzende pot -gedoneerd door Netty- en gekroond met stevige groene stengels en blaadjes. De powerplant bleek inderdaad een krachtig stukje groen te zijn geweest.
Zowel bewoners als begeleiding hadden in de afgelopen periode de groei van de drie planten goed in de gaten gehouden. Alsof het een

kerstboom was, waren de planten het middelpunt van het leven geweest. Zelfs Ivo was niet te beroerd geweest om de gieter ter hand te nemen.
Al moest Nienke hem er af en toe wel van weerhouden om de gieter te enthousiast te hanteren omdat hij telkens vergat dat hij de planten al had water gegeven.
De drie planten waren volledig in bloei gekomen en hadden inderdaad kuit geschoten. En daar stonden ze dan: op het midden van de eettafel met de koffiekan ernaast, waar wij allemaal omheen zaten. Wachtend op Wiebe, een vriend van Achilles uit vroegere tijden, die vanmiddag zijn opwachting zou maken om onze planten te keuren. Belangrijker nog: om erachter te komen of onze planten konden doen waar ze voor bedoeld waren: het generen van inkomsten. Een soort plantaardig spaarvarken.

'Prachtig,' zei Susan glunderend tegen Netty en Achilles.

'In één woord prachtig.'

'Het valt me nog mee dat we geen inval hebben gehad van de politie.' zei Netty.

'Ik zei het je toch,' antwoordde Maartje.

'Deze drie planten zijn voor medicinaal gebruik. En omdat we hier een instelling zijn hebben we vrijstelling gekregen van de raad van apotheken en huisartsen die deze biologische manier van geestelijke ontspanning alleen maar toejuichen.
Goed, dit was een leugentje om bestwil geweest om de ongerustheid van Netty – die was uitgegroeid tot paranoïde proporties – aan banden te leggen. Het betere liegwerk dat inderdaad geen schoonheidsprijs verdiende maar zeker wel doel trof om degene die je geen pijn wil laten doen niet verder te verontrusten. Oftewel, wat Netty niet wist, kon haar ook niet deren.

Achilles had er niet zo'n erg in wat Susan van de planten vond en hoe Netty haar angsten tentoon spreidde. Hij stond op de uitkijk voor Wiebe. Achilles wist dat hij elk moment zou komen en hoe spannend hij dat vond.

Om Wiebe's leed niet erger te maken dan dat het was, had Achilles zichzelf als taak gesteld om hem op het moment dat hij de tuin zou binnen komen, onder zijn hoede te nemen. Zoals Achilles dit graag zelf ook had gewild of nodig had op de momenten dat zijn surrogate zelfvertrouwen hem in de steek liet en hij in gedachten plotsklaps weer de jongen werd die in de klas het mikpunt van alle getreiter was. Het tuinhek ging open en daar kwam een gebogen man van rond de vijftig de tuin binnenlopen. Omdat hij gebogen liep was zijn gezicht bijna verborgen. Toch, op het moment dat hij opkeek, kennelijk zoekend naar Achilles, was zijn gezicht duidelijk te zien.

Hoewel zijn jukbeenderen scherp in zijn gelaat staken en zijn gezicht meer lijnen had dan een man van deze leeftijd hoorde te hebben, verried de glans in zijn ogen de kracht van de jongen die hij eens was geweest. Zonder twijfel had deze man in de bloei van zijn leven fier rechtop gestaan en met zijn ogen iedere uitdaging strak in het gezicht aangekeken totdat hij tot actie overging.
Desalniettemin had het leven ook bij hem een geintje uitgehaald, zoals Achilles ooit zo poëtisch had gezegd. Zodoende was de moed van Wiebe verdraaid in iets wat alleen maar als giftige angst valt te omschrijven.
Gelijk Nienke had ook Wiebe geprobeerd om deze angsten het hoofd te bieden met een kracht die hij niet bezat: verdovende middelen.

'Alles wat God had verzaakt te scheppen, heeft deze jongen in zijn aderen, neus of lever gehad,' had Achilles ons verteld.
Het mag misschien pathetisch klinken, in mijn optiek was de gekromde rug van Wiebe een zichtbaar litteken voor al die jaren dat hij gebukt was gegaan onder het leven.

Genade geldt voor een ieder die ademhaalt want ook Wiebe had op een zekere dag gekozen. De keuze gemaakt om te zijn wie hij is. Misschien wel met de angsten maar zonder de drugs. Deze gedachte ontroerde me.

Nu klopte Wiebe aan de deur en wenste ons met zijn vriendelijke stem een goede middag.

Het was Susan die als eerste op stond en gelijk een mok voor hem inschonk. Nienke schoof een stoel erbij. Beduusd van dit onthaal kwam er een onzekere lach op zijn gezicht. Toch, zijn hele gezicht begon te stralen toen hij Achilles zag.

'Ha die Achilles.'

'Hé maatje, alles goed?' antwoordde Achilles en wierp hem hierbij een knipoog toe.

'Kijk eens wat wij hebben gemaakt?' hij gebaarde naar de drie wietplanten die als trofeeën op de tafel stonden.

'Wat vind je ervan?, vroeg Susan, die op haar beurt wel wilde weten wat de expert van ons groene project vond.

'Ja, dat ziet er niet zo verkeerd uit.' Voorzichtig streek hij met zijn handen door de stelen en voelde hij met zijn vingers aan de knoppen. De situatie had wel iets weg van een chef-kok die van zijn klasje leerlingen het eerste zelfgemaakte gerecht keurde.

Terwijl wij als brave leerlingen om de tafel zaten, nam Wiebe even afstand om de drie planten kennelijk op een andere manier te bekijken. Tenslotte kwam hij dichter bij de tafel staan en liet hij nogmaals subtiel de toppen van de planten door zijn vingers glijden.

'Waar wil je de rest laten groeien Achilles?'

'In de kelder,' antwoordde hij bloedserieus.

'Geen slecht plan,' zei Wiebe half in gedachte. 'Is het een ruime kelder?'

'Loop maar mee.'

De twee mannen liepen van tafel af en liet ons in afwachting achter. Achilles haalde de deur van het slot en ging Wiebe op de trap voor. De houten trap kraakte niet eens meer omdat Achilles zo handig was geweest om tussen de kieren een stukje rubber te doen. Wat op de lachspieren van Netty had gewerkt want die wist nog wel andere plekken voor wat rubber te verzinnen.

Eenmaal beneden aangekomen, wreef Wiebe met zijn hand onder zijn kin en zei: 'Als het je lukt om al die planten in bloei te krijgen dan heb je een goudmijntje in handen.'

‘Maatje!’ Riep Achilles uitgelaten. ‘Je weet niet hoe blij je hier ons mee maakt.’

‘Natuurlijk moet je nog wel het een en ander aanpassen voordat het echt kweek-klaar is hier maar ik kan je wel een paar tips geven’ zei Wiebe.

‘Als je dat zou willen doen’ zei Achilles.

‘Ach Achilles, jij hebt mij toch ook zo vaak uit de brand geholpen. Het is maar een kleine moeite. Zolang ik maar niets hoef voor te proeven.’

‘Nee, als je dat maar uit je hoofd laat. Niets van die troep voor jou. Trouwens… ook niets van die troep voor mij. We houden het bij een kopje thee en christelijk koekje erbij. Die zegen van boven kunnen we altijd wel gebruiken’ zei Achilles terwijl hij met zijn hand op de gekromde rug van Wiebe klopte.

‘Luitjes, we kunnen doorgaan hoor!’ riep Achilles terwijl hij de samen met Wiebe weer de woonkamer binnen kwam.

‘De plantendokter heeft onze drie groene vriendjes helemaal gezond verklaard en ze mogen bij ons gaan jongen. De kraamkamer is er bijna klaar voor.’

Wiebe stond er maar een beetje bij. Niet goed wetende welke houding hij aan moest nemen.

‘Jongens wat goed!’ riep Susan uit.

Roos greep Agnes stevig vast terwijl Netty het grootste woord had tegen Nienke dat ze altijd wel wist dat het goed zou komen. Ivo legde zijn borduurwerkje neer en vroeg zich alleen af of er nog een kopje koffie voor hem in de pot zat.

Ik schonk nog een kopje voor Ivo en mezelf in en liep naar buiten om een sigaretje te roken.

Omdat roken bij de Schaftlaan een onbenoemde groepsactiviteit betrof, stond weldra iedereen buiten.

Het grote hart van Netty – dat soms bestuurd werd door een scherpe tong – had bij de binnenkomst van Wiebe al snel opgemerkt dat hij zich in deze onbekende situatie zich niet helemaal op zijn gemak voelde. Toch had ze hier netjes haar tong in bedwang weten te

houden en haar geduld bewaard tot op het moment daar was om te doen wat alleen zij kon doen: iemand het gevoel geven dat hij er echt toe doet ongeacht wie of wat je bent. Net zoals zij dit op een tegengestelde wijze kon doen: je tot de grond afbranden wanneer je in haar ogen iets onvergeeflijks had gedaan.

Haar handen met fel roze gelakte nagels hielden een kopje koffie vast en om haar schouder hing haar tijgerprint handtas.

'Ga maar lekker zitten hoor. Wat heb je trouwens aan je rug?' Nog voordat Wiebe iets kon zeggen zei ze: 'Oh nee, dat moet ik ook niet vragen. Is veel te onbeleefd. Gelukkig ken je nog lopen' floepte er nog wel uit. Tegelijkertijd dirigeerde ze hem in de tuinstoel.

'Zo, nu echt even lekker zitten. Kijk eens jongen: uit haar tas haalde ze een zakje hazelnotenbonbons. Neem er maar eentje hoor.'

'Dank u wel,' antwoordde hij.

'U? Ik ga me haast een oud wijf voelen. Je zegt gewoon je tegen u. Gezellig zo met z'n allen. Wat jij Achilles?'
Die wierp haar een knipoog toe, onderwijl draaide hij een shaggie.

'Maar Achilles,' zei Wiebe.

'Als je aan de slag gaat met die kelder moet je wel opletten voor ongedierte.'

'Voor ongedierte?' herhaalde Achilles.

'Ja, zoals die rat daar.' Wiebe wees naar de struiken in de tuin. Onder de beplanting zat een beestje met een vettige vacht en zwarte kraaloogjes ons gade te slaan. Allen die op het terras aan het roken waren, hadden hun oren gespitst bij het horen van het woord "rat". Niet zozeer om het feit dat er eentje was gesignaleerd dan meer om de reactie van Netty.

'Nu zal je het krijgen,' zei Maartje fluisterend tegen mij.
Niet was minder waar: Netty pakte nogmaals het zakje met de hazelnoten bonbons en bood deze aan Wiebe aan en zei zachtjes:'
Lieve Wiebe mag ik je voorstellen aan Mickey ons huismuisje.'

'Mens doe niet zo raar: dat is een rat.' Klonk opeens.
Het was Ivo die ook naar het terras was gekomen.

'O ja, is dat zo?' wierp Netty hem toe.

‘Hoe weet jij dat zo zeker. Sinds wanneer is meneer hier een hoogleraar in de biologie? Nou nou?’

‘Netty rustig aan,’ zei ik. ‘Ivo mag ook een mening hebben.’

‘En die mag ik ook hebben.’

‘Zeker mag je die ook hebben maar wel wat minder volume’ sprak ik op begeleiders-toon.

‘Ik praat zoals ik praat en als meneer Daalder dat niet aanstaat dan gaat hij maar. Ik betaal hier mijn huur.’

‘Je eigen bijdrage,’ zei Susan zachtjes.

‘Of hoe dat dan ook heet. Ik betaal mijn centen!’ brieste ze terug. En niemand gaat mij zeggen dat Mickey niet welkom is.

‘Rustig aan Netty,’ zei Ivo kalm.

Ik zal dood neervallen zeg. Ik moet rustig doen, terwijl ik van jou de wind van voren krijg? Ik doe het ook nooit goed. Agnes mag het misschien een gekkenhuis vinden maar ik geloof zo langzamerhand dat het ook het geval is.’

‘Ach mens’ was het laatste wat Ivo tegen Netty zei voordat hij weg liep en Netty perplex achter liet.

‘Is Netty een beetje overstuur?’ vroeg Wiebe aan Achilles.

‘Ieder vogeltje zingt zoals het gebekt is,’ antwoord hij kalmpjes.

Hoe emotioneel het gesprek met Agnes van een paar dagen geleden was geweest, vandaag was daar niets meer van te merken. Heus, het gesprek was echt geweest: de gevoelens waren oprecht en hetgeen dat Agnes had verteld was niets anders dan de waarheid net zoals mijn reactie was geweest. Dit plotselinge onstane gesprek had Agnes het gevoel gegeven dat ze was begrepen, dat er naar haar was geluisterd. Desalniettemin had de Korsakov er onverbiddelijk voor gezorgd dat ze ieder woord dat was gezegd was vergeten. Al het letterlijke was verzwolgen in de nevel die rondhing in het beschadigde hoofd van Agnes. Wat bleef was de fijne nagloed van kennelijk een goed gesprek.

Hoe triest of hoe bijzonder dit ook mag klinken, zowel Susan, Maartje als ikzelf wisten dat dit onderdeel was van de problematiek. Voor de alledaagse zaken was dit probleem te ondervangen door dingen op schrift te stellen, een vaste structuur te handhaven of andere zaken die onder de specifieke manier van begeleiden viel als het ging om niet aangeboren hersenletsel.
Ik kon er op zich wel mee leven om de zaken op deze manier te organiseren. Toch voelde het als minachting voor een persoon als dit soort dingen die Agnes gebeurden voorkwamen. En het kwam vaker voor dan dat me lief was.

Ik had al eerder naar Agnes willen gaan maar door de aanvaring tussen Netty en Ivo was het er niet van gekomen daar het belangrijker was om in huis weer tot een wapenstilstand te komen:
Ivo had niet aflatend de dvd van the sound of Music ten gehore gebracht. Waarbij hij telkens de volumeknop een draai gaf wanneer Julie Andrews een door haar gezongen uitleg gaf van een toonladder. Iedere keer als een van ons, de begeleiding, hem hierop aansprak, antwoordde hij met een bejaarde breekbare stem dat hij vergat dat het zo'n overlast kon zijn en beloofde beterschap om vervolgens weer van voren af aan te beginnen. Pas toen Susan met een vuilniszak in haar hand had gedreigd om zijn dvd-speler in te nemen waren de zaken weer tot normale porporties gekomen.

Nu zat ik weer op de kamer van Agnes met in mijn hand de e-mail verstuurd vanuit het hoofdkantoor van de Overslag.

'Lees zelf maar.' zei ik.

In de brief was de boodschap geschreven dat omdat de Schaftlaan zou gaan sluiten, Agnes in aanmerking zou komen voor twee andere geschikte plekken binnen de Overslag. Tevens was in de brief te lezen dat zij samen met de begeleiding afspraken kon maken om deze leegstaande plekken te bezichtigen.

Agnes zuchtte even.

'Wat nu als ik geen van allen iets vind?'

'Dan heb je denk ik een probleem,' antwoordde ik. 'Strikt genomen biedt de Overslag je een alternatief voor de ontstane situatie en daarom moet je wel een van die voorgestelde locaties kiezen.'

'En anders?'

Ik twijfelde even. 'Tja, dan kunnen we je aanmelden voor een hele andere wooninstelling maar gezien de wachtlijsten zal het onvermijdelijk worden dat je voor tijdelijk in een van die voorgestelde plekken gaat wonen. De schaftlaan gaat dicht.'

'Dat meen je?' Riep Agnes uit.

Nog voordat ik doorhad wat de impact van mijn woorden bij Agnes hadden, verschenen de rode plekken in Agnes haar hals. Haar ogen kregen een vreemde blik, haar mond stond open en haar gezicht was van verbazing overgegaan in ontzetting.

Toch, er was geen geluid te horen. Ze gaf geen kik.

Net op het moment dat ik me zorgen begon te maken, besloten de stembanden van Agnes toch een duit in het zakje te willen doen.

'Zijn ze nu helemaal gek geworden?' blèrde ze.

'Zijn ze nu helemaal gek geworden,' herhaalde Agnes.

Keer na keer herhaalde Agnes deze zin totdat ze de energie was verloren.

Na enkele ogenblikken vroeg ik: ' Ben je het een beetje kwijt?'

'Ja', zei ze hijgend.

‘Jij denkt zeker, die Agnes is vergeten wat we van plan waren? Die Agnes vergeet wel vaker dingen. Ja ja, daar heb je misschien wel gelijk in. Ik vergeet misschien wel meer dingen dan dat me lief is.
Maar weet je? Wat ik vergeet om te onthouden dat kan ik ook niet missen. Wat mis ik als ik vergeten ben wat ik moet missen? Heb je daar wel eens aan gedacht? Dus zo erg is het misschien nog niet eens.’
Tja, dacht ik bij mezelf. Dat was op zich niet eens zo gekke redenering.

‘Maar wat ik zeker niet vergeten ben is hoe de Overslag, met al hun vrome intenties, zo gemakkelijk met het leven van hun bewoners omgaat. Maar cijfers daarentegen… ja, die zijn belangrijk. Want anders kunnen we de verzorgingstaat niet meer betalen. Nee, de Overslag ziet ons niet meer.’
Ze zuchtte.
‘Beloof me een ding Pim. Vergeet nooit om mensen te zien. Wordt geen instelling maar blijf een mens die andere mensen helpt. Beloof je dat?’ Agnes keek me indringend aan.

‘Beloofd,’ zei ik.

‘Goed dan,’ zei ze opgelucht.

‘Ik neem aan dat voor deze brief ook een plan is bedacht?’
Ik grijnsde.

‘Deze brief zat er al aan te komen Agnes en daarom gaan we ook precies doen wat het Centraal Kantoor van ons verwacht.’

‘Ik zie geen enkele reden waarom ik dat zou moeten doen. Ben jij gek.’

‘Nee, ik ben niet gek. We gaan precies doen wat ze willen omdat we niet gaan opvallen. We moeten tijd hebben om alles hier klaar te hebben en om zo min mogelijk op te vallen. Als we nu gaan dwarsliggen dan vallen we veel te veel op en dat willen we niet.’

‘En waarom willen we dat niet?’ vroeg Agnes niet-begrijpend.

‘Omdat ze hier dan op huisbezoek gaan komen en dat is het laatste wat ik wil met een wietkwekerij in de kelder.’
Daar vond Agnes ook wel wat in zitten.

‘Daarom gaan we precies doen wat ze voorstellen. Samen gaan we op oriëntatie bij de verschillende plekken. Maar,’zei ik smuigend, ‘we treuzelen zoveel mogelijk. Dus we nemen onze tijd om een afspraak te maken en als we daar eenmaal zijn stellen we zoveel mogelijk belachelijke vragen of je bedenkt zelf iets.’
Bij het laatste keek Agnes me vragend aan.
‘Hoe bedoel je?’
‘Zoals ik het zeg. We mogen ook wel een beetje lol hebben. Verzin maar wat. Misschien kom wel je met zoiets idioots op de proppen dat ze je daar helemaal niet willen hebben.’
Er verscheen weer een lach op haar gezicht.
‘We krijgen ze wel.’
‘Inderdaad Agnes, we krijgen ze wel. Is het niet linksom dan rechtsom. Ik zal een afspraak maken.’
‘Prima. Zeg maar wanneer en ik ga met je mee.’

Nu Wiebe als plantendokter zijn diagnose had gesteld en onze planten tot gezond had verklaard konden we heen gaan en vermenigvuldigen. Nee, het zou volgens Wiebe niet eens zo heel moeilijk zijn om de kelder om te bouwen tot kwekerij. Alle benodigdheden waren volgens hem gewoon te koop bij de doe-het-zelfwinkel. Samen met Achilles en Susan had hij een lijstje gemaakt van alle
noodzakelijke spullen. Wiebe was zelfs met Susan en Achilles mee gegaan naar de winkel om er zeker van te zijn dat ze het juiste kochten. De grote Volvo was nu volgestouwd met plastic, behangtafels en wat zo niet meer.
Met een grootmoederlijke lach had Susan de caissière wijsgemaakt dat ze eindelijk haar eerste kleinkind kon verwelkomen en dat ze nu bezig was om de zolder te verbouwen om een heuse kinderkamer te maken. Het kleinkind in spé mocht van geluk spreken volgens de caissière, met zo’n grote speelzolder, gezien het aantal spullen. Zowel Achilles, Wiebe als Susan hadden dit beaamd. Toch hadden ze bij het tweede ritje – er kon veel in de Volvo maar kennelijk niet genoeg –

echter wel een andere kassa uitgekozen zodat ze de vriendelijke caissière niet weer onder ogen hoefden te komen.

Om ervoor te zorgen dat ze niet zouden opvallen hadden ze het bezoek naar het tuincentrum de week erop gedaan. Op aandringen van Netty waren ze bij verschillende tuincentra geweest om hun inkopen te doen. Dit in verband met de Joego's die volgens haar nog steeds op de loer lagen.

Als een heiden die voor nu toch echt voor het ware geloof was gezwicht, had Wiebe wederom zijn hulp aangeboden. Het kluskwartet bestaande uit Wiebe en Achilles en Susan en Netty – die voor de gelegenheid er helemaal op was gekleed met een heuse Marlboro zweetband om het voorhoofd – waren op een rustige maar uiterste zorgvuldige wijze aan de slag gegaan.

'We laten ons niet haasten maatje,' had Achilles tegen Wiebe gezegd, die dit had beaamd.

Netty was op haar beurt ook een niet aflatende hulp geweest. Ze sjouwde met hetgeen er gesjouwd moest worden en wist precies wanneer de koffie met een sigaret geserveerd moest worden.

Het had niet eens zo heel lang geduurd totdat de kelder was omgebouwd tot een kwekerij.

De gehele ruimte was geïsoleerd en de lampen waren keurig opgehangen. Op de behangtafels stonden langwerpige plantenbakken, klaar om het groen te kunnen herbergen.

Om de ruimte wat gezelliger te maken, had Netty een gezellig zitje in de kelder weten te proppen. De twee klapstoelen stonden bij een oud tafeltje waar een roze plastic zeiltje heen was gelegd.
Het was door haar ten strengste verboden om hier te roken maar gezien de warmte en weldra het groene uitzicht had ze bedacht dat de kelder een prima toevluchtsoord kon zijn wanneer iemand even tot rust wilde komen.

De tijd vliegt wanneer je het naar je zin hebt maar ook wanneer er veel te doen is in zeer korte tijd. Voordat we het wisten was de eerste uitzending van het Sinterklaasjournaal een feit, was de

Goedheiligman met zijn stoomboot de haven binnengekomen en had hij deze, voordat we er erg in hadden, weer verlaten.
Terwijl in de kelder het eerste groen was te zien, was dit ook in de huiskamer het geval. Zij het dat het in de kelder het puur natuur betrof en in de huiskamer een kunstkerstboom.

Wanneer je mensen de vraag stelt wat ze niet willen, zullen ze waarschijnlijk met hele lijsten aankomen. Wanneer je aan ze vraagt wat ze wel willen is dit verlanglijstje wat minder makkelijk op te stellen. Hetzelfde deed zich voor in het kleine kantoor van de Schaftlaan.
Zo nu en dan spuugde de printer wat papieren uit met daarop foto's van verschillende huizen. Op het scherm van de computer stonden verschillende websites van makelaars die gespecialiseerd waren in grote panden.

In de afgelopen periode hadden Maartje en Nienke meer dan eens achter de computer gezeten in verband met de digitale zoektocht naar een nieuw onderkomen. Diverse panden, verschillend in vorm en verscheidenheid, waren ook deze middag dat ze achter de computer zaten de revue gepasseerd. Maar beiden hadden nog niet het pand of de locatie gevonden waarvan ze dachten dat daar een doorstart van de Schaftlaan zou kunnen geschieden.

Het huilen stond Nienke nader dan het lachen. Al gebiedt eerlijkheid te zeggen dat dat wel vaker het geval was. Maar nu Maartje ook wat nerveus werd bleek de situatie wat ernstiger. Zo was er een landhuis, dat prachtig in de bossen was gesitueerd maar een eind van de bewoonde wereld lag. Een klein appartementencomplex van voormalige aanleunwoningen voldeed wel aan de privacy en zelfstandigheid maar hier zou het merendeel van de bewoners in protest gaan omdat het complex aan een bejaardenhuis was vast gebouwd – hoewel het best wel door Ivo gewaardeerd zou worden – en door bezuinigingen op de markt werd gezet. Weer een ander huis

lag pal tegenover het kerkhof en dat zou Netty onherroepelijk de stuipen op het lijf jagen.

Hetgeen ze zochten was niet gemakkelijk te omschrijven. Te meer omdat dit een gevoel behelsde. Beide vrouwen waren ervan overtuigd dat wanneer ze hét pand zagen zij direct zouden weten of dit passend zou zijn bij het gevoel.

Nienke had het mooi omschreven: het nieuwe onderkomen van de Schaftlaan zou gelijk moeten zijn aan het gevoel dat een ieder kreeg wanneer ze op bewonersvakantie gingen. Even niet in een drukke stad maar juist in de natuur wat energie en het gevoel van vrijheid gaf. Los van de stempels die de maatschappij maar al te graag wil geven om alles overzichtelijk en minder eng te maken.
De kers op de taart was het vakantie-familiehuis met rietgedekte dak en kleine boerenraampjes.

Uit pure frustratie hadden Maartje en Nienke het kantoor op slot gedaan en stonden in de tuin een sigaret te roken.
Omdat het kouder werd en het volgens Netty voor Mickey onmogelijk zou zijn om zelf voor zijn eigen voedsel te zorgen had ze een drinkbakje en een schoteltje met restjes eten voor het terras gezet.

'Kijk eens,' zei Maartje vrolijk toen ze Nienke en Netty een mok koffie gaf.

'Dat heb je gezellig gedaan,' zei Nienke tegen Netty, toen ze de gevulde vlaschaaltjes met bloemmotief op het terras zag staan.

'Ja,' zei Netty moederlijk, 'dat is voor mijn Mickey. Het wordt nu zo koud. En ik heb de schaaltjes expres wat dichtbij het huis gezet want anders komen er ratten op af en dat wil ik niet. Mickey is misschien een dikkertje maar muizen en ratten gaan niet lekker samen.'

'Vandaar,' zei Maartje vol begrip.

Plotseling was er een soort van nies te horen. Daarna een geproest waarna de koffie via beide neusgaten van Nienke uit kwam. Om te besluiten met een enorme hoestbui. Tussen het hoesten door probeerde Nienke een zin te formuleren.

'Wat…' gehoest… 'zijn we ook…' wederom een flink gerochel…. 'een stelletje mutsen.'

‘Eerst uithoesten dan praten,’ antwoordde Maartje.

‘Luister maar naar Maartje,’ zei Netty bemoedigend tegen Nienke, ‘die heb EHBO gehad.’

‘Maar het is zo,’ zei Nienke met een draad snot die haar neus uitliep.

‘We zijn een stelletje mutsen geweest,’ zei ze terwijl ze haar neus schoonmaakte.

‘Hoezo dan?’

‘Snap je het dan niet? We hebben te ver doorgedacht!’ riep Nienke uit.

‘Het pand wat we zoeken moet een bewonersvakantie zijn,’ ze liep met grote passen langs Maartje, greep haar bij de arm.

‘Kom mee,’ en ze lieten Netty samen met de vlaschaaltjes alleen achter op het terras.

Als er ooit momenten zijn geweest dat Nienke zichzelf zo van haar eigen gelijk had weten te overtuigen, dan was dit er een van. Het tegenovergestelde viel over Maartje te zeggen. De standvastige die zich niet snel uit het lood liet slaan, was nu een en al verbazing.

Behendig tikte Nienke wat kernwoorden in de digitale zoekmachine en op de tweede pagina vond ze wat ze zocht. Ze kwamen uit op de website waar een klein maar sfeervol bungalowpark was te zien.

Eigenlijk kon je het geen bungalowpark noemen. In het opzicht dat het niets van doen had met de grote bungalowparken met zwemparadijzen waar je tegen grof geld een dertien in een dozijn ingericht huisje kon huren. Bij het zien van de foto’s en het lezen van de beschreven informatie werd duidelijk dat op het terrein van het bungalowpark hooguit tien kleine bungalows waren gebouwd. Een formaat van kabouterhuisjes, maar compleet. De receptie was tevens een campingwinkel en koffiehuis in een. Het had allemaal niet veel om het lijf maar toch. Hier had de kille adem van een groot concern nog niet geblazen en was alles even gemoedelijk als het bij een vakantie hoorde te zijn. Het geheel had iets oubolligs.

Oubollig is een onderschatte sfeer. Het lijkt van een afstandje muf en versleten maar bij wie dichterbij komt, schieten onherroepelijk de herinneringen van de goede oude tijd naar boven.

Heeft iemand ooit iets lelijks kunnen ontdekken aan de goede oude tijd?

Kennelijk was het kleine bungalowpark in bezit geweest van een echtpaar sinds de jaren zeventig, aan het de inrichting te zien. Een blind paard zou hier geen schade kunnen aanrichten maar niets wat een lik verf en wat fantasie niet kon oplossen. Hoewel je op het terrein het idee had dat je in de bossen vertoefde, was niets minder waar. Het was op deze twee hectare dat er een bebost plantsoen was. Daarnaast was een verharde weg richting het dorp dat op een paar minuten fietsen lag. En het was te koop.

De wolken haarlak brachten het haar keurig op hun plek en de lippen werden gestift.

'Niet teveel Agnes, anders zien we eruit als een stelletje goedkope hoertjes en dat moeten we ook niet hebben. Nou, laat eens zien.'
Roos droeg een antraciet broekpak met krijtstreep met daaronder een zakelijk doch sexy hak en had haar haar losjes gevlochten zodat de vlecht over haar linkerschouder viel. Ze zag er zelfverzekerd maar benaderbaar uit. Agnes had haar korte rode haar in een scheiding gekapt. Ze droeg een camelkleurige knierok met paarse blouse en donkerbruine knielaarzen, waardoor ze er misschien wat tuttig uitzag maar prima door kon gaan als het financiële brein van het duo.

'Precies goed,' fluisterde Roos.

'Ik voer het woord en jij staat er alleen dreigend bij.'

In de week hiervoor had ik samen met Agnes een kennismakingsgesprek gehad bij de door het centraal kantoor van de Overslag aangewezen plek. Samen hadden we kritisch rondgekeken. Agnes had mijn advies opgevolgd en had de meest onmogelijke vragen gesteld die ik had aangevuld met de nodige argumenten. Al begon ik te twijfelen of zij nog had onthouden dat we deze kennismaking voor de vorm zouden doen toen ze zeurderige vragen bleef stellen over het sanitair.
Ik had het lef niet om haar hiernaar te vragen.

Met hun gestifte lippen, haar in het lak en kleding als harnas om hen te beschermen tegen alle dingen die ze eigenlijk niet zouden durven, liepen Agnes en Roos richting de Sfinx.

Hoewel het algemene beeld van de samenleving van een coffeeshop bestond uit enge mensen die veel engere dingen deden, was de Sfinx alles behalve dat. De Sfinx was de belichaming van de Jaren Zestig die, hoe kon het ook anders, een erfenis was van de Jaren Zestig.

De Sfinx lag niet ver van de Schaftlaan vandaan, zodoende was het maar een paar minuten lopen voor Agnes en Roos voordat ze de gifgroene letters van de shop in het vizier kregen.

In het vroege felle voorjaarszonnetje zat een wat corpulente vrouw met witblonde krullen (die fier in de wind wiegden) rustig aan een bakje koffie. Op haar neus stond een zonnebril met grote, donkere ronde glazen. Haar lippen waren rood gestift. Ze droeg een paarse omslagdoek met roze franjes, die net zoals haar krullen die hoog op haar hoofd stonden, in de wind heen en weer wiegden. In haar oren droeg ze gouden oorringen die zo groot waren dat ze af en toe tegen haar schouders duwden.

Nog voordat Roos en Agnes de shop binnen konden stappen, liet de dame haar zonnebril iets zakken en zei: 'De meisjes zijn ook lekker op pad in het verse voorjaarszonnetje.'

'Nou, het leek wel een meteorologische gekkenhuis,' flapte Agnes eruit. 'Ik weet niet wat ze daarboven uitspoken maar ik ben blij dat ze daar mee gestopt zijn. Een mens zou er gek van worden.'

'Inderdaad,' antwoordde de vrouw naar haar terwijl ze Agnes en Roos met haar groene ogen opnam.

'Maar begin april, we gaan de goede kant op,' ging ze verder.

'Kan ik de meisjes wat aanbieden?'

Schichtig keek Agnes naar Roos, niet wetende wat ze op deze vraag moest antwoorden nu ze tijdens de missie contact hadden gelegd. Zou dit hun missie in gevaar brengen?

'Daar zeggen we geen nee tegen, ja toch Agnes?' zei Roos uiterst vrolijk.

‘Maar moeten we dan zelf niet wat doen? en Agnes wenkte met haar hoofd naar de deur.

‘Het menu ligt hier ook op tafel hoor,’ zei de vrouw. ‘En als jullie wat willen hebben, dan kan je het ook gewoon aan mij kwijt. Dan haal ik het wel even.’

‘U werkt hier?’ vroeg Roos.

‘Werken, werken,’ giechelde de vrouw. ‘Ik heb de zaak een paar jaar geleden van mijn vader overgenomen. Het werd Leo allemaal wat veel. En terecht, hij is dik in de zeventig. Dan zou ik het ook allemaal wat rustiger aan willen doen. Sorry, mijn naam is trouwens Deborah,’ ze stak haar hand uit.

Roos stak de hare uit. ‘Gezellig kennis te maken. Ik ben Roos en dit is mijn… compagnon Agnes,’ wijzend op Agnes die nerveus aan haar handtas aan het rommelen was.

‘Koffie?’

‘Lekker.’

Weldra kwam Deborah weer naar buiten met een dienblad met drie koppen koffie.

‘Ja, ik heb gelijk ook maar wat lekkers erbij gedaan.’

Verschrikt keek Agnes Roos aan.

Deborah schoot in de lach,

‘Rustig maar. Het is gewone cake. Je gaat er geen rare dingen van doen.’

‘Ja Agnes, ontspan even,’ ging Roos verder.

‘Maar, jullie kwamen hier wat doen,’ tenminste dat hoorde ik Agnes zeggen.

‘Mag ik zo vrij zijn om de meisjes te vragen wat het is? Zo te zien horen jullie niet helemaal bij onze dagelijkse clientèle.’

‘Dat is waar,’ zei Roos aarzelend, misschien niet goed wetend hoe ze haar inleiding moest beginnen.

‘We kwamen wat verkopen,’ schoot het bij Agnes eruit.

‘Ja toch Roos? We kunnen er wel om heen draaien maar daar schiet niemand wat mee op. Het is zoals het is.’

‘Dank je Agnes, voor deze rustige introductie,’ zei Roos wat geïrriteerd.

‘Maar het klopt wat mijn compagnon hier naast me zegt.’

‘We kwamen wat verkopen.’

‘Verkopen?’ Ze keek Agnes en Roos vragend aan.

‘Ja, om een lang verhaal heel kort te maken: we zijn zelf aan de slag geweest en nu hebben we wat aan te bieden.’

Deborah giechelde even. Dat klinkt als een intrigerend begin van een lang verhaal. Haar ogen hadden dezelfde glimlach als haar mond. Ik ben gek op verhalen. Op haar beurt ontstond er een schromend lachje op het gezicht van Roos. Kom, voordat jullie van wal steken lijkt het me een goed idee als we naar binnen gaan. Daar hebben we even wat meer rust. Ze ging de twee voor.

Eenmaal binnen gekomen, dreef de psychedelische muziek uit de speakers.

‘Ha meissie,’ hoorde ze een stem vanachter de bar.

‘Hoi pa,’ zei Deborah.

‘Pa, dit zijn Agnes en Roos. Roos en Agnes: mijn vader Leo. De oprichter van de Sfinx. En sinds jaar en dag beschermer van het vrije denken, doen en laten.’

Tevreden schonk Leo zijn dochter een knipoog.

‘En zo is het meissie en niet anders.’

Zoals verwacht bij de Sfinx stond hier een aloude hippie, gekleed in een batik shirt, paarse broek en gympies. De oude man reikte zijn hand ten aanzien van de twee.

‘Aangenaam kennis te maken.’

Agnes giechelde even.

‘Roos en Agnes hier hebben een verhaal te vertellen,’ zei Deborah samenzweerderig.

‘En wat te verkopen,’ zei Agnes weer.

‘En wat te verkopen,’ herhaalde Deborah op rustige toon.

‘Dan zullen we dames wel behoefte hebben aan praatvitamines als ze ons een verhaal gaan vertellen.’

Hij stond op en slofte op dezelfde langzame tred weer richting de bar.

‘Ik help je wel even,’ zei Deborah en ze liep achter hem aan.
Agnes keek verschrikt naar Roos bij het horen van het woord “praatvitamines” en zonder geluid zei ze: ‘die man is gek.’
‘Vers gezet,’ zei Leo wijzend op het dienblad waar Deborah mee liep.
‘Ja, ik draag het wel even,’ zei Deborah ‘anders ligt er meer koffie op het schoteltje dan in het kopje.’
‘De jaartjes gaan toch tellen hè,’ zei hij verontschuldigend.
‘Je ziet er nog steeds uit als een Griekse god hoor,’ zei Roos. ‘Wat jij Agnes?’
Die mompelde iets wat door moest gaan als een beaming van Roos.
‘Ik ben nu echt razend benieuwd,’ zei Deborah, ‘steek van wal.’
En zo vertelde Roos, af en toe aangevuld met kreten van Agnes het verhaal van de Schaftlaan. Hoe zij allen in de Beatrixhoeve hadden verbleven, de wijze waarop ze de draad van het leven weer hadden opgepakt en hoe de bezuinigingsplannen van de Overslag hun toekomstige leven overhoop zou halen.
Bij afloopt zuchtte Deborah en had Leo had tranen in zijn ogen.
‘De hufters,’ zei hij.
‘Maar,’ ging Roos verder, ‘we laten dit niet zomaar over onze kant gaan en daarom hebben we een plan bedacht.’
Ze vertelde over het idee dat was geboren, hoe Wiebe uitleg had gegeven over de planten, de kwekerij in de kelder en uiteindelijk dat ze Sfinx als afnemer hadden bedacht.
‘Dus jullie hebben nu een hele voorraad in de kelder?’
Deborah kon zich bijna niet meer beheersen van het lachen. ‘Dat meen je? Dat is nog eens een participatiesamenleving.’
‘Maar niets zeggen hoor. Je weet waarom we het doen. Het is eenmalig om geld te verdienen. We zijn geen criminelen.’
‘Niemand is zomaar crimineel,’ zei Deborah, ‘je moest eens weten wat mensen soms denken van de Sfinx. Alsof het een groot drugshol is.’
‘Tja,’ zei Agnes.
Roos keek haar aan. Beiden waren zich op dat moment er pijnlijk van bewust dat ze precies hetzelfde hadden gedaan bij de Sfinx als

hetgeen ze niet wilden dat mensen bij hen zouden doen. Een oordeel vellen van de buitenkant.

'Ik vind het een machtig plan,' ging Deborah verder.

'Dat is nog eens een manier om in verzet te gaan tegen de gevestigde orde. Altijd de kleine man kapot willen maken,' vulde Leo aan.

'Precies. Als zij ons eruit willen hebben, zoeken wij een manier hoe we op onze eigen wijze kunnen gaan. Misschien willen jullie zien wat we in de aanbieding hebben,' zei Roos.

Uit de handtas van Agnes kwam een vershoudbakje op tafel. Hierin lag de eerste geproduceerde wiet dat zorgvuldig door Wiebe was bereid. Het kwam van de eerste plant.

'Zo, dat ziet er gezond uit,' zei Leo.

'Jullie hebben meer van dat?'

'Yep, straks een hele kelder vol,' zei Roos.

'Dat is niet verkeerd.'

Roos legde uit hoeveel planten ze hadden en wat hun beoogde oogst zou worden en het idee om het allemaal aan de Sfinx te verkopen.

'We hadden bedacht dat aangezien jullie nog twee vestigingen hebben, jullie vast wel de hele opbrengst willen kopen.'

'Debbie, jij bent misschien nu de eigenaar maar ik zeg dat we het gaan doen. Dit zal mijn laatste grote daad van verzet worden tegen onderdrukking van de vrije mens.'

Om zijn woorden kracht bij te zetten, hief Leo zijn vuist omhoog.

'Wel wel, Che Guevara van de lage landen. Tja, dan kan ik niet anders dan mee te doen,' zei Deborah serieus.

'¡Revolución!,' riep ze uit.

'Maar op een voorwaarde,'

'En die is?' vroeg Roos geschokt.

'Dat we op de koffie mogen komen. We willen natuurlijk de kelder zien.'

Eind mei was de belofte van de zomer die zou komen. De bomen waren weer in volle oorlogskleuren en de temperatuur was aangenaam. Niet zo klam en klef als de benauwende augustusmaand kon zijn maar juist aangenaam en uitlokkend voor degenen die er opuit gingen. En… dat deden we dan ook.

Zonder al teveel moeite konden we het busje van de Overslag lenen. Het busje was, zoals Achilles het zonder omhaal noemde: de hoer van de Overslag. Iedereen had er immers wel een ritje mee gehad. Alhoewel de introductie wat schuurde was niets minder waar. In rijke tijden had de Overslag dit busje aangeschaft zodat het gebruikt kon worden voor de bewoners als zij iets recreatiefs gingen doen.

Na de ochtendkoffie was een ieder gereed. De organisatie van dit tripje was in handen geweest van Maartje en Nienke die de kaken stijf op elkaar hielden over de eindbestemming.

'Ik verzet geen stap als ik niet weet waar ik eindig. En ik ben al rot geëindigd, ik wil hier geen herhaling van,' zei Netty.

'Jij eindigt zeer prettig,' zei Maartje 'en je hoeft ook geen stap te verzetten. Alleen in het busje zitten.'

'Kom Netty,' zei Susan, 'dan kan je gelijk dit in de bus zetten.
Verbaasd keek Netty naar de koelbox die aan haar werd overhandigt.

'Het wordt gezellig, heus,' zei Susan geruststellend. 'Ik neem die andere mee.'
Op het aanrecht stond nog een koelbox.

Roos en Achilles stonden nog een sigaret te roken terwijl Ivo, in zijn witlinnen pak en hoed, in de gang stond te drentelen. Te pas en te onpas viel hij Susan of Maartje lastig met vragen die nergens op sloegen maar kennelijk was dit een vorm van aandacht vragen omdat hij toch best nerveus was voor de reis met onbekende bestemming. Na de zoveelste interruptie van Ivo was Maartje het zat en liet hem in het busje wachten. Geheel naar tevredenheid van Ivo die in zijn beleving nu alweer een stuk dichter bij de plaats van bestemming was. Netty kwaakte er wat scheldwoorden uit terwijl ze de koelbox in

het busje zette. Op het moment dat ik haar een sigaret aanbood was ook deze bui als sneeuw voor de zon verdwenen.

'Wat genieten we hè?' riep ze triomfantelijk uit.

'Ik ging ook altijd met mijn man kamperen en dan had ik ook de koelbox gevuld met van alles en nog wat.'

Op haar neus stond een zonnebril met in het glas een paar glittersteentjes verwerkt. Agnes was tegen alle waarschijnlijkheid in de rust zelve en wachtte het moment af wanneer we zouden vertrekken. Nienke hielp zo goed en zo kwaad mee met alle voorbereidingen want het was min of meer haar idee waar de reis naar toe zou gaan.

Nadat een ieder nog een keer had geplast, de laatste sigaret was gerookt, draaide Maartje behendig het busje richting snelweg. Een krap uurtje later waren we op de plek van bestemming.

We kwamen uit in een klein dorpje waar we op rustige vaart doorheen reden. Daarna een smalle verharde weg richting een klein bos. Hoewel het busje op een rustig tempo over een zandpad reed, kon het niet worden voorkomen dat het zand onder de banden vandaan stoof. De rust in het bescheiden bos keerde terug nadat Maartje het busje op de parkeerplek voor een huis had gezet.

Het huis had iets weg van een boerderij. Vreemd eigenlijk want afgezien van de vele bomen was er geen weiland te zien. Toch scheen het voorkomen van het huisje volledig op te gaan in de omgeving waar het stond. Het was een simpel huis met rode dakpannen en bakstenen die wit waren geschilderd. Aan de zijkant van het huis was de schoorsteen opgemetseld. Aan het voorkant van het huis was de voordeur in het midden geplaatst en aan weerszijden van de deur waren er twee grote ramen die geflankeerd werden met groen rode luiken. Boven de voordeur was een groot afdak zodat degene die aan de deur stond in tijden van regen toch droog kon staan. Naast de deurbel was het bordje met daarop "receptie" nog goed te lezen.

Een stukje verderop, half begroeid door een enthousiaste klimplant, stond nog een bord. Met een beetje moeite was te lezen:
“Groenpracht” en met daaronder: familiecamping.

De begroeiing rond het huis, wat ooit tuin was geweest, was slecht onderhouden en overwoekerd. Nergens rond het huis was een hek of zoiets dergelijks te vinden. Geen slecht idee want met een beetje fantasie, terug in de gloriedagen van Groenpracht, zou je kunnen zeggen dat de kleine camping in de tuin van het huis bevond. Wanneer de tuin in zijn volle glorie hersteld zou zijn zou het geheel een prachtige groene oase zijn.

Of het nu kwam door het zonnige weer of omdat het huis idyllisch tussen de groene bomen stond, allen die in het busje zaten kregen spontaan een vakantiegevoel. Binnen een mum van tijd was iedereen uit het busje geklommen en waren de eerste sigaretten aangestoken.

‘Dit is het,’ zei Maartje ‘nu maar afwachten of jullie het wat vinden.’

Hoe bedoel je?’ Vroeg Roos.

‘Zoals ik het zeg. We gaan vanmiddag kijken of dit park ons bevalt,’ ging ze verder alsof het de normaalste zaak van de wereld was.

‘En als het ons bevalt?’ Vroeg Achilles.

‘Dan kunnen we kijken of we het kunnen kopen,’ zei Nienke giechelend.

‘Ik snap er geen moer meer van. Wat zijn jullie van plan?’ vroeg Netty.

Als twee meisjes die samen een geheim hadden, keken Nienke en Maartje elkaar aan.

‘Zullen we het ze maar vertellen?’ Vroeg Maartje aan Nienke.

‘Vooruit dan maar,’ antwoordde ze.

‘Goed,’ ging Maartje verder, ‘Nienke en ik hebben gekeken naar vervangende woonruimte voor als de Schaftlaan gaat sluiten. We hebben gekeken naar iets wat bij ons zou passen. Een plek waar een ieder samen kan wonen maar toch zelfstandig.’

‘En waar we ons veilig voelen,’ vulde Nienke aan.

‘Precies en een plek waar we ons vrij kunnen voelen.’

‘Maar dit is een camping,’ zei Netty zachtjes.

‘Zo te zien,’ wijzend op het vervallen bord, ‘zijn we straks ook nog een familie,’ vulde Achilles aan.

‘Een klein bungalowpark,’ zei Maartje.

‘Met huisjes en zo?’ vroeg Netty.

‘Ja, met huisjes en alles erop en eraan. Er is alleen één *maar*,’ zei Maartje.

‘En die is?’ vroeg ik.

‘Dat is het een opknappertje is. Maar daar is de prijs ook naar.’

‘Ik vind het nu al geweldig,’ zei Susan zachtjes tegen mij. Ik gaf haar een knipoog om haar te laten weten dat ze gelijk had.

Hoewel Ivo de uitleg van Maartje niet had gehoord was hij aan de kuier geslagen en liep naar het huis wat de receptie, campingwinkel en koffiehuis van het kleine park bleek te zijn. Met zijn neus tegen de vuile ramen gedrukt tuurde hij naar binnen.

‘Dat kan er best mee door,’ zei hij goedkeurend.

‘Laat mij eens zien,’ zei Agnes en liep naar dezelfde plek.

Voor het receptiegebouw stond een picknicktafel. Ik had beide koelboxen erop gezet en had voor een ieder wat drinken ingeschonken. Susan had uit de andere box wat broodjes gepakt.

‘Gezellig,’ zei ze in zichzelf.

Nadat iedereen een versnapering had gekregen stelde Maartje voor dat ze op hun gemak even rond zouden kijken om uit te zoeken wat ze ervan vonden.

Het terrein van Groenpracht was inderdaad niet erg groot maar bood voldoende ruimte en privacy. De bomen gaven de beleving alsof je diep in het bos was. De kleine kabouterhuisjes stonden op redelijke afstand van elkaar waardoor het iets dorpsachtig kreeg.

‘Schattig!’ schreeuwde Netty het uit. ‘Het zijn net kleine villaatjes.’

‘Uit de kunst,’ mompelde Achilles, die het geheel gade sloeg terwijl hij met zijn sleutel een van de kozijnen van de ramen van het huisje controleerde op houtrot.

‘Hoeveel zijn het er in totaal?’ vroeg Susan.

‘Tien,’ zei Maartje. ‘Bouwkundig is er niets aan de hand maar alles moet geschilderd worden en het terrein moet nodig worden opgeruimd.’
Daar had ze gelijk in. Het kleine bungalowpark leek vast te zitten in de Jaren Zeventig, begin Tachtig en de planten en bomen waren dringend toe aan wat fors snoeiwerk.

Terwijl de bewoners het kleine bungalowpark aan het bekijken waren, stonden wij met z’n drieën nog bij de picknicktafel. Nienke leek haar rol als expeditieleider goed op zich te kunnen nemen. Ze gaf hier en daar uitleg en verduidelijkte dingen wanneer ze niet begrepen werden.

‘Hoe is de prijs?’ vroeg Susan.

‘Die kunnen we hebben en daarbij: de huidige eigenaren willen er vanaf. Het is van hun ouders geweest en zij willen er niets mee.’, zei Maartje.
Tevreden keek ik naar haar.
Opeens hoorde ik gesnif. Het was Susan.

‘Dat ik dit nog mee mag maken. Het is allemaal zo bijzonder.’
Ze gaf ons beide een dikke zoen.
Maar zo emotioneel als ze net was, droogde ze haar tranen met een kreukelige zakdoek die ze vanuit haar broekzak had opgevist en riep naar Agnes en holde naar haar toe. Onderwijl hoorde ik haar nog zeggen: ‘En wat vind je ervan?’

Het terrein van Groenpracht was inderdaad niet erg groot maar bood voldoende achterstallig onderhoud. De bungalowtjes zagen er volgens Netty schattig uit maar dienden stuk voor stuk te worden aangepakt. Ook de paden die alle tien aan elkaar verbonden en eens zorgvuldig waren aangelegd, waren door de elementen van de natuur aangetast.
De bakstenen van het receptiegebouw mochten op het eerste gezicht misschien prachtig wit zijn geschilderd maar bij betere inspectie bleek dat ze meer dan toe waren aan een nieuwe schilderbeurt.
De dakgoten lagen vol met de gevolgen van de herfst van dit jaar en van jaren geleden.

‘Verdomd zeg. Hier is in jaren niets aan gedaan,’ kwam Achilles tot de conclusie.

‘Klopt,’ zei Maartje, ‘maar wat vind je ervan? Van de ligging en het idee om hier te wonen?’

‘Hoe is het met de bereikbaarheid?’ vroeg hij.

‘Dat zou ik ook wel eens willen weten. Ik wil niet in een gat wonen,’ zei Netty die zich in het gesprek had gemengd.

Maartje legde uit dat alles op zich prima bereikbaar was.

‘Zelfs een treinstation is in de buurt.’

‘Dat meen je?’ zei Roos.

‘Ik vind dat we het moeten doen!’ riep ze uit. ‘Wat vinden jullie? We moeten gewoon door de troep heen kijken. En als we een kelder kunnen ombouwen tot een kwekerij.’

‘Sttt,’ siste Netty.

Roos lachte, ‘dan kunnen we dit zeker ook. We kunnen iedere bungalow inrichten zoals we het zelf willen.’

‘En wij helpen mee,’ zei Susan.

‘Van de oude gordijnen kunnen we kleding maken,’ zei Ivo uit het niets. ‘Dat is wel zo economisch. Ik ken zelfs iemand die een heel gezin heeft gekleed met de stof van gordijnen.’

‘Natuurlijk meneer Daalder,’ zei Achilles geruststellend. ‘Als we tijd over hebben dan kan dat zeker. Misschien is er zelfs tijd om met z’n allen een soort zangkoortje opzetten.’

‘Wat gaan we met dit gebouw doen?’ zei Susan wijzend op de receptie tegen Maartje.

‘Ik zat te denken dat dit een kantoor en een gemeenschappelijke ruimte wordt.’

‘Prima plan,’ zei ze.

Hoewel onze eerdere besprekingen meer weg hadden van een familiebijeenkomst, was dit nu zeker niet het geval. Nu zaten we als trotse Engelandvaarders rond de tafel in afwachting van wat onze koningin in ballingschap te zeggen had.

In de periode die achter ons lag was er veel werk verricht. De plannen van de Overslag hadden we niet zomaar over onze kant laten gaan. Nee, we waren hier in tegen verzet gaan.
Toegegeven, het was een stil verzet maar desalniettemin een daad van wilskracht die zelden tentoon wordt gespreid.
Voor ons stond onze eigen Wilhelmina, koningin van het verzet: Roos.
Op de flap-over stonden drie onderwerpen beschreven.

- De stichting
- De verhuizing.
- De Sfinx

'Goed, dit zijn de punten die ik vandaag wil bespreken.'
Roos zat aan het hoofd van de tafel en had haar handen gevouwen. De oude rol als manager, had ze zich nu weer helemaal eigen gemaakt. Ze had het aangetrokken als een winterjas die jaren in de kast had gelegen maar nu de temperatuur zo laag was gedaald, weer zijn nut kon dienen.

'De tijd begint nu te tellen en ik vind het belangrijk dat er geen losse eindjes meer zijn.'

'Helemaal mee eens,' zei Agnes.

'Dank je,' antwoordde Roos.

'Resumerend zijn dit dus de drie grote thema's die ondertussen onder controle moeten zijn of in verre staat van ontwikkeling,' en ze wees naar de flap-over.

'Ja, schrijf maar even mee Pim', zei Roos tegen mij terwijl ik schaapachtig met een dikke stift in mijn handen stond.

'O ja, dan kan je gelijk iets vertellen van de stichting.'

'Het is eigenlijk heel simpel. Al het papierwerk is in orde en alles is rond. De stichting is opgericht en leeft. Het wachten is nu alleen op

het moment dat we actief met de stichting aan de slag gaan. Op papier ben ik de directeur en wanneer we overstappen dan komen Susan en Maartje bij de stichting in dienst. Jullie,' en ik wees op de bewoners, 'worden dan de cliënten.'

'Dus alles is gedekt,' zei Susan.

'Wanneer gaan we overstappen?' vroeg Roos.

'Dat kan wanneer de Overslag over gaat tot definitieve sluiting van de Schaftlaan en dat is augustus,' zei ik.

Niet alleen was ik met Agnes gaan oriënteren bij een andere woonplek maar inmiddels hadden ook de andere bewoners hun brief gekregen met daarin een advies voor passende woonruimte. Zoals afgesproken hadden we precies gedaan wat er van ons verwacht werd. Samen met de bewoners hadden we gekeken en waren we akkoord gegaan met deze nieuwe plek.

Susan, Maartje en ik hadden voor de zekerheid van tevoren nogmaals de plannen met de bewoners doorgesproken. Toch kon dat niet voorkomen dat sommige van de bewoners door dit bezoek verward werden. Zo had Ivo zichzelf in alle ernst voorgesteld aan de andere bewoners van de andere locatie en had hij uitvoerig het verdrietige verhaal versteld van de sluiting van de Schaftlaan. Op een zeker moment was hij in zijn eigen verhaal gaan geloven want de tranen biggelden over zijn wangen. Wat op zijn beurt weer een warme reactie van de bewoners had uitgelokt. Die gingen op hun beurt met Ivo meehuilen of spraken ferme woorden waar Amnesty International onderdeel van was. Hoewel de verwarring voor Ivo niet prettig was, had zijn authentieke voorkomen onze geloofwaardigheid vergroot.

Misschien om zijn verdriet handen en voeten te geven of misschien omdat hij in Maria een lotgenoot vond om zijn verdriet mee te delen, had Ivo bij thuiskomst de dvd van Sound of Music precies op het deel gezet waarbij kapitein von Trapp werd ingepalmd door de rijke knappe gravin waardoor Maria het onderspit delfde. Echter, Susan zou Susan niet zijn als ze dit snel in de gaten had.

Niets wat een kop thee, een stuk Deventerkoek en de herinnering aan het grote plan Ivo zijn verdriet niet zou kunnen oplossen. Zo gezegd bleek inderdaad zo gedaan. Toen Susan en Ivo hun thee hadden opgedronken was Ivo in een uiterst goed humeurtje.

Roos keek tevreden.

'Hoe staat het met Groenpracht?' vroeg ze.

'Daar moeten we een beslissing over nemen,' zei Maartje, 'de prijs is gunstig maar het is wel een opknapper zoals jullie hebben gezien. Als we het willen hebben dan zullen we nu een beslissing moeten nemen. Volgens de aankoopmakelaar kan de stichting het aankopen maar dan zullen we wel zelf een bedrag moeten inleggen.'

'Van de planten,' vroeg Susan.

'Klopt,'antwoordde Maartje.

'Dus met de opbrengst van de planten kunnen we tot aanschaf overgaan van Groenpracht?' zei Roos concluderend.

'Inderdaad,' zei Maartje, 'dat is onze eigen inleg en dan hebben we ook nog een ingepland budget voor de verbouwing waarmee we de boel kunnen opknappen.'

'Dan huren we een paar van die knappe sterke Bulgaren in,' zei Netty verlekkerd.

Nienke giechelde.

'Dan moeten we nu niet verder lopen miepen', zei Achilles, 'doorpakken met die handel. We zijn nu al zover gekomen. Ik laat me nu niet stoppen. Zelfs meneer Daalder kijkt opgetogen bij het beeld van de Bulgaren. Ja toch, meneer Daalder.'

'Nou', was het enige wat Ivo kon uitbrengen.

'Je hebt gelijk Achillesje,' zei Netty.

'En jullie?' vroeg Roos aan Maartje, Susan en mij.

'Tja, jullie gaan er wonen. Dus als jullie het willen…' zei Susan.

'Dan is hierbij het besluit genomen,' zei Roos officieel waarbij ze haar Engelandvaarders de laatste opdracht gaf om het vaderland terug te nemen van de bezetter.

'Dan het geld,' ging ze verder.

Inmiddels was het verhaal over het bezoek aan Sfinx bij een ieder bekend en zodoende had dat geen uitleg meer nodig.

Na hun ontmoeting met Roos en Agnes waren Leo en Deborah op bezoek gekomen. Deborah had de bewoners een groot compliment gemaakt voor de klus die zij samen hadden geklaard.

Leo echter, dacht dat zijn revolutionaire hart het niet zo trekken door de wijze waarop – in deze tijd waarin de barricades niet meer beklommen werden – mensen toch het lef hadden om de wil van de gevestigde orde overboord te gooien en hun eigen plan te trekken. Als het aan hem had gelegen, had hij gelijk zijn hebben en houden gedoneerd aan de bewoners van de Schaftlaan. Maar zelfs Roos vond dat teveel van het goede. Ook Deborah had meer zakelijk inzicht had dan haar vader. Het waren daarom Roos en Deborah die uiteindelijk samen een prijs overeen waren gekomen.

'Wanneer alles klaar is,' ging Roos verder, 'dan kunnen we gaan leveren.' Daarbij keek ze naar Ivo die in dit deel van het plan zijn taak tot uitvoer zou brengen. Wie zou ooit in de volle boodschappenkar van een bejaarde man naar wiet gaan zoeken?
Met glimmende oogjes keek Ivo ons aan.

De mondhoeken van Wympje, de zorgadviseur van de Overslag trokken onbewust omhoog nadat ze het voortgangsverslag van de Schaftlaan had gelezen.

'Ruim op tijd ook nog,' zei ze zachtjes tegen zichzelf.
De sluiting van de Schaftlaan zou in augustus zijn maar nu, midden juni, kon ze zich er op verheugen dat alle bewoners een ander onderkomen hadden gevonden.
Wie zegt dat de dingen niet kunnen veranderen? Als je maar wil, was haar conclusie.
Ja, het proces was in de ogen van Wympje heel soepel verlopen.

De villa van de Schaftlaan leek wel onderhanden genomen te worden door een manische huishoudster. Vanuit de open ramen en deuren klonk luide muziek van Julie Andrews die kennelijk erg enthousiast was over het een of ander. In haar roze legging met bijpassende bloemetjes shirt en Marlboro hoofdzweetband, dirigeerde Netty de verhuizers die druk in de weer waren met het sjouwen van zware verhuisdozen.

'Zachtjes aan met die spullen want ze moeten ook nog heel aankomen,' Ze draaide met haar ogen en zuchtte geërgerd toen ze een sigaret op stak.

Eveneens op drukke wijze hingen Nienke en Susan uit de sponningen van de ramen op de eerste verdieping om met hun duizend-dingendoekje het laatste vuil van de ramen te verwijderen.

'Ik wil niet weten waar dat doekje allemaal is geweest,' zei Achilles tegen Roos, terwijl hij iets in de vuilcontainer gooide. Netty had Susan en Nienke te laat gezien. Pas toen ze zag waar ze mee bezig waren gilde ze naar hun dat ze terstond moesten stoppen met dit zelfmoordgedrag.

'Ik hou dit niet lang meer hoor. Mijn zenuwen kennen dit niet aan,' zei ze hijgend naar Maartje, 'Ik blijf er zowat in.'
Maar net op het moment dat Maartje wilde antwoorden kwam er een zilvergrijze auto aanrijden.
Achilles floot even tussen zijn tanden toen hij de auto zag parkeren.

'Dat is geen tweedehandjes,' zei hij.

'Dat is zeker geen tweedehandjes,' zei Roos.

Netty, Maartje, Achilles en Roos keken gebiologeerd naar het tafereel wat voor hun ogen afspeelde terwijl de auto op vlotte wijze zichzelf parkeerde met behulp van de onboard-parking-computer. Op wat minder vlotte wijze stapte er een vrouw uit de passagierskant met een voor haar postuur te krap broekpak. In haar handen hield ze een grote witte doos.

Aan de bestuurderskant van de auto stapte een man van middelbare leeftijd uit. De tand des tijd was hem gunstig gezind want met zijn

middelbare leeftijd zou hij nog prima door kunnen gaan voor een yup van midden veertig. De warme augustuszon had hem doen besluiten om zijn colbert in de auto te laten. De vrouw had dit kennelijk niet aangedurfd want hoogstwaarschijnlijk zou ze er in haar te dure blouse als een rollade hebben uitgezien. Tenminste, dat zei Roos.
Ik kwam vanuit de achtertuin lopen toen ik de twee in mijn gezichtsveld kreeg.
Wympje de zorgadviseur zwaaide geanimeerd naar mij. Richard, onze directeur, die ruim een jaar geleden tijdens zijn presentatie zorgvuldig had uitgelegd wat de transformatie van de Overslag zou in gaan houden, stak gedistingeerd zijn hand op als wijze van groet.
'Zet de koffie maar aan,' schreeuwde Maartje naar mij.

Had Ivo eerst wat onwelwillend tegenover zijn bezorgklus gestaan toch was zijn houding na een aantal leveringen ten positieve gekeerd. In onze naïviteit hadden we gedacht dat Ivo wellicht een vorm van zingeving had gevoeld nu hij een actieve bijdrage had geleverd aan het grote plan.
De bordurende oude man die altijd iets in zijn eigen wereld leek te leven met Julie Andrews en haar kapitein en de kinderen von Trapp, werd steeds gezelliger in de omgang. De waarheid bleek echter een andere oorsprong te hebben.
We hadden ons niet van de indruk ontdoen dat de wandelingetjes naar de Sfinx de oude benen van de bejaarde man teveel op de proef hadden gesteld. Wat strammer en wat minder stevig op de benen kwam hij de tuin binnenlopen wanneer hij terug kwam.
Het was op een vrijdag middag dat Agnes had gegild. Voor haar en voor Nienke haar ogen was Ivo de taxushaag in gevallen omdat zijn benen hem blijkbaar niet meer hadden kunnen dragen. Nienke was onbedaarlijk gaan huilen toen ze doorhad dat de bejaarde man roerloos bleef liggen waar hij onfortuinlijk terecht was gekomen.
Met de tegenwoordigheid van geest had Agnes mij uit de keuken gesleurd en naar Ivo gebracht.
'Bel 112!' had ze ettelijke keren geschreeuwd.

Op het moment dat ik een eerste inschatting van Ivo zijn situatie maakte drong er een sterke alcoholwalm mijn neus binnen…

De ambulanciers hadden Ivo op professionele wijze van de grond geraapt en op de brancard gelegd. Een lang avondje op de eerste hulp van het ziekenhuis lag in het verschiet. Na een nachtje ter observatie mochten we hem in een rolstoel, en met een verstuikte enkel, twee gekneusde ribben en een paar lelijke schrammen in zijn gezicht weer ophalen.

Tijdens de autorit naar huis kon Ivo ons – min of meer onder dwang van Maartje en mij – vertellen dat de reden van zijn val niet aan zijn bejaarde lijf was te wijten maar aan de vloeibare beloningen voor het harde werken die Leo hem verstrekte bij iedere afgeleverde boodschappenkar.

De fles jonge jenever was op dusdanige wijze door Leo onder de toonbank van de Sfinx verstopt dat Deborah ook geen weet had van de handelingen van de twee stiekem rebellerende senioren.
Iedere keer weer begonnen Ivo's ogen te twinkelen zodra de fles tevoorschijn kwam. Op zijn beurt vormde de fles jonge jenever voor Leo een extra manier van verzet tegen het monddood maken van nog een groep zwakkeren in de samenleving: de ouderen.

Zij, die het land na de bezetting vanuit de puinhopen hadden opgebouwd voor de nieuwe generatie. De nieuwe generatie die nota bene nu zijn ouderen opborg in verzorgingshuizen en die zich aldaar moesten vermaken in een zogenaamde huiskamer met systeemplafond en tl-verlichting door een activiteitenbegeleidster. Beide mannen hadden inderdaad de Tweede Wereldoorlog meegemaakt al lagen ze in die tijd wel zoet te slapen in hun wieg.

Pijn kan een mens doen beseffen dat je wellicht niet meest geschikte keuze hebt gemaakt en bij Ivo was dit niet anders. Ook Leo was bij de aanblik van Ivo in een rolstoel tot de conclusie gekomen dat het verstoppen van de fles jonge jenever niet het meest handige was wat hij had kunnen doen.

De slagroom op de taart smolt terstond onder de hitte van de zon.

'Nou, die hoef ik ook niet meer. Straks ben ik aan de racekak en dat ken ik nu niet hebben,' zei Netty, 'wel lief hoor, Wympje was het toch?, dat je het hebt meegenomen.'

Die gaf op haar beurt weer een genadig knikje terug maar had op dit moment andere zorgen aan haar hoofd. Ze voelde het gammele campingstoeltje zuchten onder het dragen van haar gewicht. Door zo min mogelijk op het stoeltje te bewegen hoopte ze vurig dat ze van deze blamage gevrijwaard bleef. Hetgeen moeilijk was toen ze de rat met vettige vacht en zwarte kraaloogjes zag.

'Een rat,' zei Wympje op net iets luidere toon dan dat ze het had bedoeld. Ze wees naar de struiken waar een beestje rustig het taartetende tafereel gadesloeg.

'Ah, daar issie mijn lieve schatje. Nee je ken niet mee met het vrouwtje. Anders zou je daar alleen maar verdwalen en dat moeten we niet hebben,' zei Netty zonder acht te slaan op onzedelijke manier zoals Wympje Mickey had genoemd.

'Nee, dat moeten we zeker niet hebben,' zei Roos op sarcastische toon.

'Lief hoor dat je ervoor kiest om Mickey hier te laten,' zei Nienke, die een van de weinige was die de vaardigheid bezat om met Netty in gesprek te gaan over ratmuisje Mickey zonder dat ze in verdediging schoot.

'Ja, dat is toch geen doen. Hij zou alleen maar verdwalen. Nee, dat moet ik niet willen. Hier issie op zijn plek. Hè moppie.'

'Het is en blijft een rat,' fluisterde Ivo zittend in zijn rolstoel met een vlek op zijn broek omdat een stuk gebak van zijn bordje was gegleden.

De directeur zat ondertussen wat onbeholpen te rommelen met zijn gebaksvorkje en het stuk smeltende slagroom taart.

Twee weken geleden waren we alle drie in het kantoor van Richard uitgenodigd het gehele proces van sluiting te evalueren. Om geen

hiërarchie te benadrukken was hij vanachter zijn bureau gekomen en had bij ons gezeten in het informele zitje van zijn kantoor. Wympje was een kwartiertje later aangeschoven. Beiden hadden ons gecomplimenteerd over de wijze waarop we aan de slag waren gegaan met deze toch wel moeilijke taak. Opgelucht waren ze geweest dat alle bewoners van de Schaftlaan tevreden vervangende woonruimte binnen de Overslag hadden gevonden.
Daarom benadrukte zowel de directeur als de zorgadviseur dat ze bij de Raad van Bestuur alles op alles hadden gezet om deze medewerkers, die belangrijk waren voor een instelling zoals de Overslag bij zich te houden. Maar helaas was dit tot hun beider spijt mislukt. In tijden van economische crisis waarbij de geldkraan door de regering secuur was dichtgedraaid waren dit noodzakelijke stappen die gezet moesten worden. Ontslag was daar in sommige gevallen een niet te vermijden onderdeel van.
'Het is niet anders,' had Susan gezegd. En daarmee was de kous af.

Het was een groepsactiviteit geweest om de kelder weer in zijn oude staat terug te brengen. Meerdere ritjes naar de vuilstort in verschillende gemeentes waren nodig geweest om de mogelijke sporen van een kwekerij uit te wissen. Het had Achilles en Wiebe ruim twee weken gekost om kleine herstelreparaties in de kelder uit te voeren op de plekken waar buizen en lampen hadden gehangen. Op deze augustusdag zou je niet kunnen vermoeden dat de kelder ooit meer dan een kelder was geweest. Behalve dan het feit dat deze er spik en span uitzag.

Er was afgesproken dat de twee verhuiswagens één route zouden rijden zodat alle bewoners op hun nieuwe plek van bestemming zouden komen. Wij als begeleiding zouden in onze eigen auto met de bewoners er achteraan rijden.
'En wat gebeurt er straks wanneer we vertrokken zijn?' vroeg ik.
'Dan komt de technische staff en die zal dan het huis nalopen,' zei Richard.

‘Misschien zijn er nog wat kleine reparaties nodig en als dat is gedaan dan zal de makelaar komen.’

‘Juist, op die manier,’ antwoordde ik.

Het was niet veel later dat Wympje en Richard opstonden, de bewoners veel succes wensten op hun nieuwe plek en vertrokken.

Het was Maartje die, toen iedereen in de auto’s zat, naar een van de vrachtwagens liep met een briefje in haar handen.
‘Gewijzigde plannen mannen,’ zei ze vrolijk,
‘Dit is het nieuwe adres.’
En ze gaf het briefje aan door het open raam van de cabine.
Vervolgens liep ze snel naar de brievenbus op de hoek van de straat en liet er zonder aarzeling twee enveloppen in glijden, geadresseerd aan de directie van de Overslag. Ze liep terug, keek nog eens naar het huis en stapte bij mij in aan de passagierskant.
‘Rijden maar.’

